

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คนส่วนใหญ่ในปัจจุบันต่างก็ใช้คำว่า “ความยุติธรรม” ไปในความหมายต่างๆ กันและเป็นที่ยอมรับกันว่า คำว่า “ความยุติธรรม” ได้มีบทบาทครอบคลุมโครงสร้างของระบบสังคม สถาบันองค์กรในแง่กฎหมาย เศรษฐกิจ การเมือง การศึกษา ปรัชญา ฯลฯ ส่วนในด้านปัจเจกบุคคลก็พูดถึงความยุติธรรมทางความคิดและการตัดสินใจ ซึ่งจะแสดงออกให้เห็นเป็นการกระทำ(พรทิพา บรรทมสินธุ์, 2523)

อาจารย์ปิวย อึ้งภากรณ์ ได้เคยเสนอคุณลักษณะของสังคมในอุดมคติไว้ 4 ประการ คือ ต้องประกอบด้วย เสรีภาพ ประสิทธิภาพ ความยุติธรรม ความเมตตากรุณา โดยที่คุณลักษณะทุกประการนั้นเป็นสิ่งจำเป็นแก่การพัฒนา มีส่วนช่วยคานและดุลซึ่งกันและกัน มิให้สังคมโน้มเอียงไปเน้นในด้านใดด้านหนึ่งจนสุดโต่ง (มูลนิธิโกมลคีมทอง, 2529)

ความยุติธรรมอาจกล่าวได้ในหลายแง่มุม สำหรับในสาขาวิชาทางจิตวิทยาสังคมนั้น นักจิตวิทยาสังคมชื่อ Melvin J. Lerner ได้เสนอถึงแนวคิดบางประการที่เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความยุติธรรม Lerner (1981) ได้กล่าวไว้ว่า คนเรามีประสบการณ์เกี่ยวกับชะตาชีวิตของตนที่แตกต่างกันไป และโชคชะตานั้นทำให้คนรู้สึกถึงสิ่งที่ได้รับว่ายุติธรรมหรือไม่ยุติธรรมต่อตนเองเพียงไร การกล่าวเช่นนี้ไม่ใช่เรื่องง่าย ๆ และการจะระบุถึงความยุติธรรมนั้นก็เป็นเรื่องที่มีความซับซ้อน แนวคิดในเรื่องความยุติธรรมของ Lerner นั้น เขาได้อธิบายถึงความยุติธรรมเป็นการพิจารณาอย่างละเอียด อันจะมององค์ประกอบทางด้านการประเมินและองค์ประกอบทางอารมณ์เป็นตัวตัดสิน และต้องอาศัยการยอมรับหรือการตอบสนองของบุคคลด้วย ความรู้สึกถึงความยุติธรรมจะเกิดขึ้นเมื่อคนได้รับในสิ่งที่ตนคิดว่าเหมาะสมกับตน และความรู้สึกไม่ยุติธรรมจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลไม่พอใจกับสิ่งที่ตนได้รับ

Lerner มีความสนใจและได้พัฒนาแนวคิดของเขา แนวคิดนี้เป็นหัวข้อหนึ่งในสาขาวิชาจิตวิทยาสังคม เพื่อทำให้คนเข้าใจถึงมุมมองในเรื่องความยุติธรรม “ความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรม” ในที่นี้ได้เสนอว่า คนมีความต้องการที่จะเชื่อว่าพวกตนอยู่บนโลกที่มีความยุติธรรม หมายถึง บุคคลได้รับในสิ่งที่ตนสมควรจะได้รับและสมควรจะได้รับในสิ่งที่ได้รับ ในโลกใบนี้คนที่สมควรจะได้รับรางวัลก็จะได้รับรางวัลและคนที่ไม่สมควรจะได้รับรางวัลก็สมควรจะถูกลงโทษ (Wiggins, Wiggins, และ Zanden, 1994)

ความเชื่อว่าบุคคลได้รับในสิ่งที่ตนสมควรจะได้รับนั้น ได้มีการระบุถึงการที่เหยื่อของความทุกข์ทรมานต่างๆ ได้รับโชคชะตาเช่นนั้นเพราะเป็นสิ่งที่สมควรจะได้รับนั้น มีตัวอย่างให้เห็นเช่น สมาชิกพรรคนาซีเยอรมันที่ได้สังหารชาวยิวเป็นจำนวนมาก โดยมีการระบุว่าเป็นสิ่งที่ยิวสมควรจะได้รับแล้วเพราะมีเชื้อชาติที่ไม่บริสุทธิ์ การกระทำเช่นนี้จะปราศจากความเห็นอกเห็นใจ ซึ่งก็คล้ายๆ กับการที่ประเทศสหรัฐอเมริกาได้ทำการส่งทหารเข้าไปรบในสงครามเวียดนามแล้วมีการระบุสาเหตุว่า สมควรที่ชาวเวียดนามจะต้องได้รับแล้ว

Lerner ได้ทำการทดลองที่มหาวิทยาลัย Waterloo และมหาวิทยาลัย Kentuckey เขาพบว่าคนที่บุคคลเห็นผู้อื่นได้รับความทรมานจากการทดลองก็สามารถทำให้ผู้สังเกตทำการลดคุณค่าของเหยื่อลงได้ ทั้งนี้เป็นเพราะคนเชื่อว่า สิ่งที่เกิดขึ้นนี้เป็นเพราะคนเราต้องการที่จะรักษาความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมเอาไว้

ดังนั้นความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมในที่นี้เป็นการหมายถึง การประมาณที่เป็นความจริงในทางจิตวิทยาสังคมมากกว่าจะเน้นถึงลักษณะความยุติธรรมทางสังคมในชีวิตจริง Lerner คิดว่ามนุษย์มีความเชื่อว่าโลกที่ตนอาศัยอยู่นี้สามารถแบ่งได้เป็น 2 แบบคือ แบบที่หนึ่งเป็นโลกที่มีความยุติธรรม คนทุกคนจะได้รับในสิ่งที่ตนสมควรจะได้รับ และแบบที่สอง คือ เป็นโลกของผู้ที่เป็นเหยื่อ อันได้แก่ลักษณะที่ไม่พึงปรารถนาเช่น ความยากจน ความพิการ การเป็นผู้เสียโอกาส แต่ถ้าจะมองในอีกมุมหนึ่ง ถ้าบุคคลและผู้อื่นมีความรู้สึกที่ว่าทุกๆ สิ่งที่เกิดขึ้นกับตนนั้นเป็นสิ่งที่สมควรจะได้รับแล้ว เช่น ได้รับรางวัลเป็นเพราะความขยัน หรือชัรบถนเป็นเพราะไม่ระมัดระวัง คนเราก็จะมีมุมมองและการกระทำที่แตกต่างไปจากผู้ที่ไม่ยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้นกับตน (Lerner, 1980)

สิ่งที่สำคัญก็คือ ถ้าคนในสังคมมีการรับรู้และเชื่อว่า สิ่งที่ได้รับ หรือสิ่งที่ได้เกิดขึ้นกับตนเป็นสิ่งที่สมควรจะได้รับ และเป็นสิ่งที่ยุติธรรมดีแล้วที่เขาได้รับผลเช่นนั้น หากเขาเชื่อว่าสังคมที่เขาอยู่นี้มีความยุติธรรม ย่อมทำให้เขามีความสุขในการดำรงชีวิต

Lerner (1980) ได้ระบุว่าความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมมีที่มาจากองค์ประกอบหลายประการ สิ่งหนึ่งคือได้มาจากการสั่งสอนหรือการเรียนรู้ ผู้วิจัยพบว่าในสังคมไทยก็มีการสั่งสอนกันมาแต่เด็กในเรื่อง "ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว" คำกล่าวนี้มีความคล้ายคลึงกับแนวคิดของ Lerner เนื่องจากงานวิจัยในเรื่องความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมโดยมากมักทำการศึกษาในสังคมตะวันตกและยังไม่มีการศึกษาในประเทศไทย งานวิจัยชิ้นนี้จึงทำขึ้นเพื่อตรวจสอบและศึกษาถึงความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรม ตามแนวทฤษฎีของ Lerner ในนิสิตชั้นปีที่ 4 ที่กำลังศึกษาอยู่ในแต่ละคณะของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อความรู้ว่าตามแนวคิดของ Lerner เป็นจริงเพียงใดในเมืองไทย และผู้วิจัยยังสนใจศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมกับการมีความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัย กล่าวคือ มีความเป็นไปได้เพียงใดที่ความเชื่ออย่างยิ่งว่าโลกนี้มีความยุติธรรมจะมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ว่าคุณมีชีวิตที่ดี มีความสุข และมีความพึงพอใจในชีวิต

ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

1. ทฤษฎีความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรม (Just world theory)

ในทฤษฎีการอนุมานสาเหตุ (Attribution) มีหัวข้อที่กล่าวถึงเรื่องภาพหลงของการควบคุม (The illusion of control) ไว้เป็นหัวข้อหนึ่งในหนังสือจิตวิทยาสังคม (Sears, Peplau, Freedman, และ Taylor, 1988) ภาพหลงของการควบคุม หมายถึง คนเราไม่เพียงจะรับรู้โลกตามความเป็นจริงเท่านั้นแต่ยังมีการบิดเบือนการรับรู้ไปในทิศทางที่ตนสามารถควบคุมได้อีกด้วย ซึ่งคนมักจะมีการลำเอียงเข้าข้างตนเองในทางที่ดี ทำให้เขารู้สึกว่าสามารถควบคุมสิ่งแวดล้อมได้มาก คนเหล่านั้นจึงมีการประเมินตนเองและการรับรู้อนาคตในทางที่ดี

A Just World โลกมีความยุติธรรม เป็นหัวข้อหนึ่งในเรื่องภาพหลงของการควบคุมซึ่งภาพหลงในที่นี้อาจระบุได้ว่า คนมีการควบคุมในเรื่องชะตากรรมของตนเองที่มากเกินไปกว่าความเป็นจริง แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรม คือ คนที่ทำความดีจะได้รับผลตอบแทนในทางที่ดีและคนเลวจะได้รับผลลัพธ์ที่ไม่ดี หรืออาจกล่าวได้ว่า “บุคคลได้รับในสิ่งที่สมควรจะได้รับ และสมควรได้รับในสิ่งที่ตนได้รับ”

มีงานวิจัยของ Bulman และ Wortman (1977) ได้ระบุไว้ว่า บุคคลที่มีความเชื่ออย่างหนักแน่นว่าโลกนี้มีความยุติธรรมจะมีการปรับตัวในเหตุการณ์เลวร้ายในชีวิตได้ดีกว่าผู้ที่มีความเชื่อในเรื่องโลกนี้มีความยุติธรรม

Lerner และ Miller (1978) ได้สรุปและให้คำจำกัดความลักษณะของความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรม (Belief in a just world) ไว้ดังนี้ คือ “คนมีความต้องการที่จะเชื่อว่าพวกเขาอาศัยอยู่บนโลกที่โดยทั่วไปแล้วพวกเขาจะได้รับในสิ่งที่ตนสมควรจะได้รับ ความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมนั้นคือ โลกได้ให้ร่างกายและสิ่งแวดล้อมทางสังคมกับพวกเขา ซึ่งดูเหมือนกับว่าสิ่งที่ได้รับนั้นมีความคงที่และมีระเบียบแบบแผน ถ้าหากคนมีความเชื่อเช่นนั้นย่อมเป็นเรื่องยากที่เขาจะปฏิบัติตนเพื่อไปให้ถึงจุดมุ่งหมายในระดับสูงได้ หรือเขาไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมในชีวิตของตนได้ ตั้งแต่มีความเชื่อที่ว่าโลกได้กำหนดลักษณะสำคัญของคนซึ่งก็คือการปรับตัวให้ได้นั้น ทำให้บุคคลที่มีความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมไม่เต็มใจที่จะล้มเลิกความเชื่อเดิมนั้น และบุคคลพวกนี้จะมีปัญหาหากถ้าเขาได้เผชิญกับหลักฐานที่แสดงว่า โลกนี้ไม่ได้มีความยุติธรรมหรือไม่ระเบียบแบบแผนไปเสียทั้งหมด” (Lerner และ Miller, 1978:1030-1031)

Lerner และ Miller (1978) ได้ศึกษาทบทวนเรื่องความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมไว้อย่างละเอียด งานวิจัยในเรื่องความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรม ในช่วงแรกๆ เป็นการวิจัยเชิงทดลองที่มีข้อมูลจำนวนมากที่กล่าวถึง แนวโน้มที่คนมักจะตำหนิเหยื่อเคราะห์ร้าย (victim) Lerner และ Miller ได้อ้างถึงข้อเขียนของ Goffman ที่ได้ระบุว่า “เป็นเรื่องปกติที่คนมักจะมีทัศนคติต่อความพิการทางกายของผู้อื่น ว่าเป็นเพราะผลกรรมที่พ่อแม่ หรือ เฝ่าพันธุ์ของบุคคลนั้นได้ทำไว้ ดังนั้นการที่ต้องพิการก็สมเหตุสมผลดีแล้ว” (Goffman, 1963 อ้างใน Lerner และ Miller, 1978: 1030) Lerner และ Miller ยังได้อ้างถึงงานของ Heider ที่ได้สรุปว่า “ มีความสัมพันธ์อย่างยิ่งระหว่างความดีและความสุข ระหว่างความชั่วและการลงโทษ การมีเงื่อนไขหนึ่งจากเงื่อนไขอื่นๆ สรุปได้ว่า ความโชคร้าย การเจ็บป่วย อุบัติเหตุ เป็นสัญลักษณ์ของความเลวและความรู้สึกผิด ถ้าบุคคลใดบุคคลหนึ่งมีโชคไม่ดี นั้นเป็นเพราะเขามีบาป” (Heider, 1958 อ้างใน Lerner และ Miller, 1978: 1030)

มีการวิจัยในเชิงทดลองจำนวนหนึ่งที่ได้แสดงถึงการรับรู้เรื่องความยุติธรรมต่อชะตาชีวิตผู้อื่น ที่มีความเกี่ยวข้องอย่างยิ่งกับชะตาชีวิตในอนาคตของบุคคล ถ้าบุคคลทุกซ์ทรมานจากความไม่ยุติธรรม เขาจะต้องยอมรบัถึง โอกาสที่ไม่แน่นอน ที่อาจจะทำให้คนได้รับความทุกซ์ทรมานจากความไม่เป็นธรรม โดยทั่วไปแล้วบุคคลที่เผชิญกับความไม่ยุติธรรมจะมีแรงจูงใจที่จะรักษาความยุติธรรมเอาไว้ อันจะสามารถจำแนกออกได้เป็น 2 แนวทาง คือ

ทางที่หนึ่ง คือ พยายามทำการตอบแทนหรือชดเชยให้กับเหยื่อเคราะห์ร้าย

ทางที่สอง คือ พยายามโน้มน้าวใจหรือ บอกกับตนเองว่า เหยื่อของความเคราะห์ร้ายนั้นสมควรจะได้รับความทุกซ์ทรมานเช่นนั้นแล้ว คนเลวสมควรได้รับทุกซ์ทรมาน ในขณะที่คนดีก็อาจจะเจ็บปวดหรือทุกซ์ทรมานจากชะตากรรมอันเลวร้ายได้ ถ้าหากเขาขาดความระมัดระวัง หรือมีการกระทำที่โง่เขลา

งานวิจัยที่สนับสนุนแนวคิดข้างต้นมีอยู่จำนวนหนึ่ง จากงานของ Lerner (1965) เขาพบว่าเมื่อให้ผู้ร่วมการทดลองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจะเข้าสังเกตการทดลอง การทำงานระหว่างคน 2 คน โดยผู้สังเกตจะได้ทราบว่า หนึ่งในสองคนนี้มีโอกาสที่จะถูกเลือกเพื่อให้ได้รับเงินในการทำงานนี้ในขณะที่อีกคนหนึ่งที่เหลือจะไม่ได้รับอะไรเลย คนทั้ง 2 คนที่เข้าทำการทดลองมีลักษณะดึงดูดใจแตกต่างกัน (attractiveness) การวิจัยชิ้นนี้ได้ยืนยันถึงสมมติฐานในการ

ทดลอง คือ ผู้สังเกตจะให้คะแนน (rate) การทุ่มเทในการทำงานกับผู้ที่ใช้คดีได้รับเงินสูงกว่า ผู้ที่ไม่ได้ถูกเลือกให้รับเงินไม่ว่าจะมีหน้าตาดีหรือไม่ก็ตาม ส่วนการให้คะแนนการทุ่มเทกับงานนั้นแตกต่างกันเล็กน้อย คือ ถ้าคนที่หน้าตาไม่ดึงดูดถูกเลือกคะแนนที่ได้จะต่ำกว่าคนที่มีหน้าตาดึงดูด

Lerner และ Simmon (1966) ได้ทำการทดลอง โดยอ้างกับผู้เข้าร่วมการทดลองว่าเป็นการรับรู้สิ่งบอกแนะทางอารมณ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 72 คน เข้าร่วมการวิจัยเพื่อจะได้รับคะแนนตามวัตถุประสงค์ของวิชาเรียน ให้กลุ่มตัวอย่างเข้าไปสังเกตเหยื่อในการทดลองเรื่องการเรียนรู้คำคู่ โดยมีเงื่อนไข 3 ประการคือ ถ้าเหยื่อตอบถูกจะได้รับเงินตอบแทน ถ้าเหยื่อตอบผิดจะถูกช็อกด้วยไฟฟ้า และในเงื่อนไขที่สาม คือ เหยื่ออาจจะได้รับเงิน หรือ อาจถูกช็อกไฟฟ้าก็ได้ แล้วให้กลุ่มตัวอย่างได้ดูวิดีโอทัศน์ที่แสดงถึงเหยื่อที่ถูกช็อกด้วยไฟฟ้า จากนั้นได้แบ่งเงื่อนไขออกเป็น 6 เงื่อนไขแล้วจัดการเลือกกลุ่มตัวอย่างเข้ากลุ่ม

เงื่อนไขที่หนึ่ง กลุ่มตัวอย่าง 14 คน ได้ทราบว่าขณะนี้ในช่วงกลางของการทดลองจะมีการทดลองต่อไปด้วยระยะเวลาเท่าๆ กับที่ได้เห็นในครั้งแรก เงื่อนไขที่สอง กลุ่มตัวอย่าง 14 คน จะได้รับการบอกว่าการทดลองได้ผ่านครั้งแรกมาแล้ว ในครั้งหลังกลุ่มตัวอย่างสามารถลงมติเพื่อเปลี่ยนแปลงการทดลองโดยสามารถให้รางวัลกับเหยื่อได้ เงื่อนไขที่สาม กลุ่มตัวอย่าง 11 คน ได้รับการบอกเหมือนเงื่อนไขที่สอง แต่บอกว่ามีคนลงมติให้เป็นไปตามเดิม ไม่ต้องให้รางวัล เงื่อนไขที่สี่ กลุ่มตัวอย่าง 14 คน จะได้รับการบอกกล่าวว่าการทดลองนี้สิ้นสุดแล้ว และให้กลุ่มตัวอย่างให้คะแนนกับเหยื่อ เงื่อนไขที่ห้า มีกลุ่มตัวอย่าง 10 คน เงื่อนไขคล้ายกับเงื่อนไขที่ 4 ยกเว้นกลุ่มตัวอย่างจะได้ดูวิดีโอทัศน์ของเหยื่อที่เคยถูกไฟฟ้าช็อกในอดีต และเปิดโอกาสให้พบกับเหยื่อ เงื่อนไขที่หก เป็นเงื่อนไขที่เหยื่อยอมทำการทดลองต่อไปเพื่อที่จะให้กลุ่มตัวอย่างได้คะแนนในวิชานั้น เงื่อนไขนี้เป็นเงื่อนไขที่ผู้ที่เป็นเหยื่อจะถูกช็อกไฟฟ้าแน่นอน เมื่อแรก เหยื่อปฏิเสธ แต่เมื่อผู้ทำการทดลองได้ต่อรองโดยขอให้เห็นแก่ผู้สังเกต (กลุ่มตัวอย่าง) เหยื่อจึงตกลงใจยอม ผลที่ได้ยืนยันถึงสมมติฐานต่างๆ ในเรื่องความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรม คือ ผู้สังเกตจะปฏิเสธ (rejection) และลดคุณค่า (devalue) ของเหยื่อลง เมื่อกลุ่มตัวอย่างเชื่อว่า เหยื่อสมควรได้รับความทรมาณต่อไป และเมื่อกลุ่มตัวอย่างไม่มีอำนาจจะเปลี่ยนแปลงโชคชะตาของเหยื่อได้ การปฏิเสธและการลดคุณค่าของเหยื่อจะมีมากที่สุดใเงื่อนไขที่ 6

ตามการศึกษาข้างต้นของ Lerner และ Simmon พบว่า เมื่อผู้สังเกตไม่สามารถเปลี่ยนแปลงชะตากรรมของเหยื่อให้พ้นจากการเจ็บปวดทรมานได้ ท้ายที่สุดแล้วผู้สังเกตจะมีการปฏิเสธเหยื่อ โดยอธิบายว่า เหยื่อเป็นบุคคลที่ไม่น่าพึงปรารถนา เป็นบุคคลที่สมควรทรมานแล้ว แสดงถึงเหยื่อถูกลดคุณค่าในตัวลง และจากงานของ Lerner ในปี 1965 ก็สามารถกล่าวได้ว่า ถ้าบุคคลหนึ่งบุคคลใดทำให้ผู้อื่นได้รับความทุกข์ทรมาน เขาก็จะปฏิเสธและลดคุณค่าของเหยื่อลง โดยจะมีการโน้มน้าวใจตนเองให้รับรู้ว่ายื่อสมควรได้รับชะตากรรมนั้นแล้ว ปรากฏการณ์นี้สามารถเห็นได้ชัดเจนในงานของ Lerner และ Matthews (1967) ใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี เพศหญิง จำนวน 66 คน โดยกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนจะถูกทำให้เชื่อว่าตนเองอาจจะได้รับเงินหรืออยู่ในกลุ่มควบคุมในขณะที่คู่ของตนจะถูกช็อกไฟฟ้าอย่างรุนแรง โดยแบ่งเงื่อนไขออกเป็น 3 เงื่อนไข คือ เงื่อนไขแรก กลุ่มตัวอย่างจับฉลาก 1 ใน 2 ใบก่อน แล้วกลุ่มตัวอย่างโชคดีทำให้คู่โชคร้าย เงื่อนไขที่สอง คู่ของกุ่มตัวอย่างจับฉลาก 1 ใน 2 ใบก่อน แล้วเขาโชคร้ายทำให้บุคคลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างคนนี้โชคดี เงื่อนไขที่สาม เป็นเงื่อนไขที่โชคชะตาของแต่ละคนเป็นอิสระจากกัน กลุ่มตัวอย่างครึ่งหนึ่งอาจจะโชคดี อีกครึ่งหนึ่งอาจจะโชคร้าย เพราะนำฉลากมารวมกันทั้งหมดแล้วให้จับ ผลการวิจัยที่ได้คือ ในเงื่อนไขแรก บุคคลมีแนวโน้มที่จะรับรู้ความรับผิดชอบต่อโชคชะตาที่เกิดขึ้นทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่น ผู้วิจัยมองประเด็นนี้ว่าเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างได้เลือกก่อนแล้วเผชิญโชคดี แต่ก็มองว่าตนเองทำให้อีกคนหนึ่งได้รับความทรมาน จึงทำให้ประเมินเหยื่อในทางลบมากที่สุด และยังลดคุณค่าของเหยื่อลงมาก ในเงื่อนไขที่สอง กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ว่ายื่อต้องรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเอง แต่จะไม่ลดคุณค่าของเหยื่อ เพราะมีการมองว่ายื่อต้องรับผิดชอบต่อผลที่ตนเองได้เลือกไปแล้ว ส่วนในเงื่อนไขที่สาม กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่ายื่อต้องรับผิดชอบต่อชะตาของตนเองและผู้อื่นก็ต้องรับผิดชอบต่อชะตาของตนด้วยเช่นกัน จึงอาจมองได้ว่าไม่มีความเกี่ยวข้องกัน ข้อค้นพบของการวิจัยในครั้งนี้คือ เมื่อกลุ่มตัวอย่างเชื่อว่าตนต้องรับผิดชอบต่อความทรมานของผู้อื่น เขาก็มีแนวโน้มในการลดคุณค่าในลักษณะส่วนบุคคลของผู้อื่น(เหยื่อ)ลง ส่วนการปฏิเสธเหยื่อผู้เจ็บปวดจะไม่เกิดขึ้น ถ้าผู้สังเกตระบุว่าความเจ็บปวดนั้นเป็นสิ่งที่เหยื่อได้ทำขึ้นเอง

จากปรากฏการณ์ในการทดลองข้างต้นนั้น สามารถจำแนกลักษณะหลักของข้อค้นพบของสมมติฐานของความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรม ได้ดังนี้

1.1 ปรากฏการณ์ในการวิจัยเชิงทดลองในเรื่องความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรม

1.1.1 ปฏิกริยาต่อความทุกข์ทรมานของผู้อื่น (Lerner และ Simmon, 1966)

จากการที่ผู้สังเกตได้เห็นความทุกข์ทรมานของเหยื่อ และเหยื่อก็ไม่สามารถได้รับรางวัล หรือ การชดเชยได้ สิ่งนี้กระตุ้นให้ผู้สังเกตลดคุณค่าของเหยื่อลง เพื่อให้สอดคล้องกับ โศกชะตาและลักษณะของเหยื่อ

1.1.2 การรับรู้ที่บิดเบือน

จากการที่ผู้สังเกตลดคุณค่าของเหยื่อลงในงานวิจัยของ Lerner และ Simmon (1966) การลดคุณค่าของเหยื่อมักจะสรุปไปยัง ความอ่อนแอและลักษณะที่ไม่พึงปรารถนาของเหยื่อ การที่เหยื่อถูกลดคุณค่าลงนั้นเป็นเรื่องที่เหยื่อไม่ได้เป็นผู้กระทำให้เกิดขึ้น แต่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับเหยื่อ หรืออาจเกิดขึ้นในอีกกรณีดังที่ Lerner (1970 อ้างใน Lerner, 1980) ได้ให้เหตุผลว่า การปฏิเสธเหยื่อที่เกิดขึ้นนั้นเป็นเพราะความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมถูกคุกคามโดยความไม่ยุติธรรม ในเงื่อนไขที่ยอมเป็นเหยื่อเพื่อจะช่วยเหลือผู้สังเกตนั้น แม้ผู้สังเกตจะรับรู้ว่ายเหยื่อไม่เต็มใจแต่จำใจจะต้องช่วยเหลือผู้สังเกต เหยื่อมีสิทธิ์ที่จะไม่ต้องรับความทรมานก็ได้ เหยื่อสามารถควบคุมสถานการณ์ได้ แต่เหยื่อตัดสินใจผิดเอง จึงสมควรจะได้รับ การทรมานแล้ว โดยในกรณีนี้ผู้สังเกตจะไม่รับรู้ว่าการที่เหยื่อยอมทรมานเพื่อช่วยเหลือตน

1.1.3 การต้องการลดความรู้สึกผิดของตนลง

Lerner ได้อ้างถึงงานวิจัยในทฤษฎีความไม่คล้องจองของปัญญา (Cognitive dissonance) โดยกล่าวว่า มีงานวิจัยในเรื่องความไม่คล้องจองทางปัญญาเป็นจำนวนมากที่สรุปว่า คนจะมีความรับผิดชอบโดยตรงต่อความทุกข์ทรมานของบุคคลอื่น และเขาเหล่านั้นจะพยายามลดความไม่คล้องจองลงโดยลดคุณค่าของบุคคลที่ทุกข์ทรมานลง เพื่อลดความรู้สึกผิดจากการกระทำที่ได้ทำกับเหยื่อ

1.1.4 ความรู้สึกร่วม

Lerner และ Miller ได้อ้างถึงงานวิจัยในปี 1974 ของ Aderman, Brehm, และ Katz (อ้างใน Lerner และ Miller, 1978) ที่ได้ทำการทดลองเป็น 3 เงื่อนไข เงื่อนไขแรกจะทำการวิจัยเหมือนที่ Lerner และ Simmon (1966) ทำไว้ เงื่อนไขที่สองผู้สังเกตจะได้เห็นเหยื่อด้วย เงื่อนไขที่สามเหมือนเงื่อนไขที่สองแต่ผู้วิจัยจะให้ผู้สังเกตลองจินตนาการดูว่าถ้าตนเองเป็นเหยื่อในสถานการณ์เช่นนั้น ได้ข้อสรุปว่า ถ้าคนเกิดมีความรู้สึกร่วมดังเงื่อนไขที่สาม ก็จะไม่เกิดการลดคุณค่าเหยื่อลง ผู้วิจัยมองว่าสำหรับสังคมไทยคงกล่าวถึงการเกิดความรู้สึกร่วมนี้ เป็นลักษณะของการเอาใจเขามาใส่ใจเรานั่นเอง ในเรื่องความคล้ายคลึงของโศกชะตาจากงานของ Lerner และ Matthews (1967) ก็อาจจะกล่าวได้ว่า การที่ผู้สังเกตมีความรู้สึกที่

คล้ายกับเหยื่อ สิ่งนี้เป็นตัวกำหนดว่า ผู้สังเกตจะมีการตอบสนองโดยการเห็นใจเมตตาเข้าใจเหยื่อ มากกว่าการจะแสดงถึงการดูหมิ่น

1.1.5 การอนุমানสาเหตุเบื้องต้น

จากงานของ Lerner และ Matthews ในปี 1967 เช่นกัน พบว่าในเงื่อนไขที่สาม เมื่อโชคชะตาไม่ได้เกี่ยวข้องกับกระทำของผู้อื่น แต่กลับขึ้นอยู่กับการสุ่มจับฉลาก ดังนั้น การให้เหตุผลด้านความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นทั้งต่อตนเองและต่อเหยื่อนั้น เป็นเรื่องที่ต่างคนต่างก็รับผิดชอบในโชคชะตาของตนเอง จึงไม่เกิดการลดคุณค่าของเหยื่อลงเพราะไม่มีใครรู้สึกผิดและจะต้องไปรับผิดชอบต่อความทุกข์ของผู้อื่น

1.1.6 บรรทัดฐานของการพิสูจน์ความสนใจในตนเอง

ในสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับ การก่อให้เกิดอันตรายหรือความทุกข์ทรมาน บรรทัดฐานทางสังคมจะเป็นตัวตัดสินในสิ่งที่คนควรหรือไม่ควรกระทำ ซึ่งเจตนาของบุคคลจะเป็นตัวตัดสินในสถานการณ์ที่บุคคลทำพฤติกรรมอันเป็นสาเหตุเชื่อมโยงกับความทุกข์ทรมานของผู้อื่น ทั้งที่เขาไม่สมควรจะได้รับความทุกข์ทรมานนั้น บุคคลจะมีการหลีกเลี่ยงที่จะรับรู้ว่าเป็นผู้ทำให้เกิดอันตรายขึ้นและพยายามหาวิธีบอกปิดความรับผิดชอบจากการกระทำของตน โดยอาจจะอธิบายพฤติกรรมนั้นว่าตนไม่มีเจตนาที่จะทำให้เกิดอันตรายขึ้น สิ่งที่เกิดขึ้นเป็นอุบัติเหตุ บุคคลพยายามระบุงสาเหตุไปยังภายนอก และเลือกที่จะสรุปว่าถ้าเป็นคนอื่นที่อยู่สถานการณ์เดียวกันก็ยอมทำเช่นนี้

ต่อมาในปี 1973 Rubin และ Peplau ได้สร้างมาตรวัด ภาวะสันนิษฐาน(Construct) ในเรื่องความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรม โดยให้ชื่อว่า มาตรวัดความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรม (Belief in a just world scale) มาตรดังกล่าวนี้มีลักษณะที่เป็นการให้กลุ่มตัวอย่างตอบคำถามในมาตรวัด โดยเป็นการตอบโดยการรายงานด้วยตนเอง (self-report) มาตรวัดความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมของ Rubin และ Peplau (1973) ได้แบ่งข้อกระทงออกเป็นข้อกระทงที่เป็นความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรม 9 ข้อ และข้อกระทงที่เกี่ยวกับความเชื่อว่าโลกนี้ไม่มีความยุติธรรมอีก 7 ข้อ เขาใช้มาตรวัดในสถานการณ์การเกณฑ์ทหารเพื่อจะไปรบในสงครามเวียดนามของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยการเกณฑ์ทหารในครั้งนี้จะประกาศทางวิทยุกระจายเสียงและใช้วิธีสุ่มจับฉลากที่ระบุวันเกิดกับจับฉลากตัวเลข 1-365 (การจับฉลากวันเกิด คือคนที่เกิดในวันนั้นทั้งหมดถูกเกณฑ์ แต่จะต้องไปรบหรือไม่ขึ้นอยู่กับการจับฉลากตัวเลขซึ่งมีตัวเลข 1-365 ถ้าตัวเลขระหว่าง 1-122 ต้องไปรบแน่นอน ตัวเลขระหว่าง 123-243 อาจจะต้องไปรบ ตัวเลข 244-365 ปลอดภัยไม่ต้องไป

รบนั่นเอง) เพื่อจะดูว่ากลุ่มตัวอย่างเพศชายที่มีคะแนนสูงในมาตรวัดความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมจะมีปฏิกริยาอย่างไร ต่อผู้ที่ถูกหรือผู้ที่ไม่ถูกเกณฑ์ไปเป็นทหาร ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า โดยทั่วไปคนจะมีความเห็นใจผู้ที่ถูกเกณฑ์ไปรบ แต่สำหรับผู้ที่มีความเชื่อในมาตรวัดความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมสูง ปรากฏว่าจะมีการให้คะแนนความไม่พอใจในผู้ที่ถูกเกณฑ์ไปรบมากกว่าผู้ที่ไม่ถูกเกณฑ์

เดิมทีเมื่อปี 1973 มาตรวัดนี้มีข้อกระทงเพียง 16 ข้อ ต่อมาในปี 1975 Rubin และ Peplau ได้ปรับปรุงมาตรวัดความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรม โดยเพิ่มข้อกระทงจากเดิม 16 ข้อ ได้เพิ่มขึ้นเป็นทั้งสิ้น 20 ข้อ โดยแบ่งเป็นข้อกระทงเกี่ยวกับความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรม 11 ข้อ และข้อกระทงที่เกี่ยวกับความเชื่อว่าโลกนี้ไม่มีความยุติธรรมอีก 9 ข้อ การสร้างและปรับปรุงมาตรวัดในครั้งนี้ ทำให้เรื่องความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมถูกนำไปใช้อย่างกว้างขวางและเป็นที่แพร่หลายมาก ทั้งที่เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (เช่น Furnham, 1993 Furnham และ Procter, 1989) และที่เป็นการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ (เช่น Furnham และ Procter, 1992 Ritter, Benson และ Synder, 1990 Furnham และ Gunter, 1984 Bulman และ Wortman, 1977 Heaven และ Connor, 1988 Lipkus, Dalbert และ Siegler, 1996 Tomaka และ Blascovich, 1994 Hafer และ Olson, 1989)

โดยทั่วไปสามารถสรุปลักษณะการวิจัยเชิงสำรวจที่ Furnham (1993) ได้อ้างถึง ตัวอย่างเช่น นักศึกษาระดับปริญญาตรีชาวญี่ปุ่นมีคะแนนความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมน้อยกว่านักศึกษชาวอเมริกัน คนผิวดำมีคะแนนความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมน้อยกว่าคนผิวขาว พวกที่มีรายได้ต่ำมีความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมน้อยกว่าคนที่มียาได้สูง สำหรับผู้หญิงตัวแปรด้านอายุมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรม ในชาวอิสราเอล ผู้ชายเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมมากกว่าผู้หญิง สิ่งที่น่าสนใจคือ ในชาวอินเดียและแอฟริกาใต้ มีทั้งที่มีคะแนนความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมมากและยังมีคะแนนความเชื่อว่าโลกนี้ไม่มีความยุติธรรมมากอีกด้วย ทั้งสองประเทศนี้เป็นประเทศโลกที่สาม ที่ประชากรในประเทศมีความแตกต่างกันมาก ส่วน Rubin และ Peplau (1975) ได้ระบุว่าเพศหญิงมีความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมน้อยกว่าเพศชาย Mohr และ Luscht (1995) ระบุว่านักศึกษาที่เรียนเกี่ยวกับการทำงานทางสาขาสังคมสงเคราะห์ (Social work student) จะมีคะแนนความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมน้อยมาก

ความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมดูเหมือนจะเป็นที่แพร่หลายในสังคมตะวันตกและมีลักษณะที่เป็นความแตกต่างระหว่างบุคคล งานวิจัยที่ได้ใช้มาตรวัดความเชื่อว่าโลกนี้

ความยุติธรรมเพื่อหาความสัมพันธ์กับตัวแปรต่างๆ Rubin และ Peplau (1973) , Furnham และ Procter (1989) และ Bulman และ Wortman (1977) พบว่าโดยทั่วไปสามารถสรุป ลักษณะความสัมพันธ์ต่างๆ ได้ตามหัวข้อดังนี้

1.2 ปรัชญาการณในการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ในเรื่องความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรม

1.2.1 เผด็จการนิยม (Authoritarianism)

จากงานของ Rubin และ Peplau กล่าวได้ว่า คนที่มีความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมอย่างมาก มักจะมีลักษณะเป็นพวกเผด็จการนิยม โดยสามารถอธิบายจากแนวคิดที่ชัดเจนว่า คนดีสมควรจะได้รับตำแหน่งที่ดี ส่วนผู้ที่ไม่ดีก็ไม่สมควรได้รับตำแหน่งหรืออำนาจใด ๆ

1.2.2 ศาสนาและความเคร่งศาสนา (Religion and Religious)

ศาสนาหลักในซีกโลกตะวันตกจะมีแนวคิดที่สอดคล้องกับความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรม “บาปจะได้รับการลงโทษ และความดีจะได้รับรางวัล” ดังนั้นเมื่อนำมาตรวัดความเชื่อไปวัดในผู้ที่เคร่งในศาสนาพบว่า จะมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง

1.2.3 ความสอดคล้องกับหลักจริยศาสตร์ในนิกายโปรเตสแตนต์

คะแนนความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมมี ความสัมพันธ์อย่างยิ่งกับคะแนนในมาตรวัดหลักศาสนาในนิกายโปรเตสแตนต์ (Protestant Ethic)

1.2.4 ลักษณะการทางสังคม (Social attitude)

ในเรื่องความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมกับคนจนและความยากจน (Furnham และ Gunter, 1984) ผู้ที่มีความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมอาจจะไม่มีลักษณะเห็นอกเห็นใจผู้ที่ยากจนกว่า เว้นเสียแต่ว่า สังคมได้มีการชดเชยให้แก่คนกลุ่มนี้อย่างพอสมควร

1.2.5 การลืษิต (Locus of control)

ความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมเชื่อมโยงกับอัตลืษิต (Internal locus of control) เป็นความคาดหวังที่บุคคลสามารถกำหนดรางวัลและการลงโทษให้ตนเองได้ มากกว่าจะเป็นเรื่องของการศรัทธาหรือแรงผลักดันจากภายนอก (External locus of control) Furnham และ Procter ได้อ้างถึงงานของ Collins และ Zuckerman (Collins, 1974 และ Zuckerman, 1977 อ้างใน Furnham และ Procter, 1989) ว่าได้วิเคราะห์องค์ประกอบมาตรวัดการลืษิต (I-E Scale) แล้วพบว่า ความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมเป็น 1 ใน 4 องค์ประกอบของมาตรวัดการลืษิต

เมื่อมาตรวัดของ Rubin และ Peplau (1975) ได้ถูกนำไปใช้อย่างกว้างขวางก็มีนักวิจัยจำนวนหนึ่งได้วิเคราะห์องค์ประกอบของมาตร เช่น Hyland และ Dann (1987) , Whatley

(1993) แล้วพบว่าในมาตราที่ใช้มีลักษณะเป็นการวัดลักษณะทางจิตหลายมิติ แบ่งเป็นหลายองค์ประกอบ หลังจากนั้นได้มีผู้สร้างมาตรวัดความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมใหม่หลายราย เช่น Lipkus 1991; Dalbert, Montada และ Schmitt 1987; Dalbert และ Yamauchi 1994; Bulman 1989 (อ้างใน Lipkus, Dalbert และ Slegler, 1996) และ Fumham (1992)

จากงานวิจัยที่ได้ใช้มาตรวัดความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมเพื่อหาความสัมพันธ์กับตัวแปรต่างๆ Fumham และ Procter ได้ทบทวนงานวิจัยในเรื่องความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรม โดยการให้กลุ่มตัวอย่างประเมินมาตร พวกเขาพบว่าการวัดลักษณะความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมมีลักษณะที่เป็นการวัดทางจิตหลายมิติ (Multidimension) ซึ่งผลที่ได้นี้สอดคล้องกับงานของ Hyland และ Dann (1987), Whatley (1993) เนื่องจากความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรม เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อและเป็นเรื่องที่เป็นความแตกต่างระหว่างบุคคล (individual differences) มิติต่างๆ ของความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมมีความสัมพันธ์กับมโนทัศน์ต่างๆ

จากการเป็นหัวข้อที่อยู่ในเรื่องภาพลวงของการควบคุม ที่ได้มีคำจำกัดความว่า คนเราจะมีการบิดเบือนการรับรู้ไปในทิศทางที่ตนสามารถควบคุมได้อีกด้วย ซึ่งคนมักจะมีการลำเอียงเข้าข้างตนเองในทางที่ดี ทำให้เขารู้สึกว่าสามารถควบคุมสิ่งแวดล้อมได้มาก ในเรื่องของการควบคุมนั้น เมื่อปี 1983 Paulhus ได้เสนอถึงแนวคิดในเรื่อง "Sphere Specific Measurement of Perceived Control" ความแตกต่างระหว่างบุคคลในการรับรู้การควบคุม โดยเรียกว่า ขอบเขตของการควบคุม (Spheres of control) ในเรื่องขอบเขตของพฤติกรรมของบุคคลสามารถจำแนกออกเป็น 3 มิติ ได้แก่

1. มิติลักษณะส่วนบุคคล
2. มิติลักษณะระหว่างบุคคล
3. มิติลักษณะทางสังคม-การเมือง

- มิติลักษณะส่วนบุคคล เป็นเรื่องของพฤติกรรมที่บุคคลควบคุมในสิ่งแวดล้อมที่ไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องทางสังคม แต่จะเป็นเรื่องเฉพาะตัวบุคคล เรื่องเกี่ยวกับตนเอง การรับรู้การควบคุมในที่นี้เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังส่วนบุคคล เป็นเรื่องเฉพาะบุคคลใดบุคคลหนึ่งเท่านั้น เช่น การแก้ปัญหาของบุคคลในเรื่องการแก้ปัญหาใจหาย ฯลฯ

- มิติลักษณะระหว่างบุคคล เป็นเรื่องของพฤติกรรมที่บุคคลควบคุมในเรื่องอันเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น กล่าวคือ บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นโดยอาจจะเป็นปฏิสัมพันธ์

ระหว่างคู่และกลุ่ม ตัวอย่างเช่น การปฏิเสธการเข้าร่วมงานพบปะ การพยายามสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น หรือการรักษาความกลมเกลียวในครอบครัว ฯลฯ

- มิติลักษณะทางสังคม-การเมือง เป็นเรื่องของพฤติกรรมที่บุคคลเกี่ยวข้อง กับเหตุการณ์หรือสถาบันอันเกี่ยวข้องกับตนในด้าน การเมือง เศรษฐกิจ และสังคม บุคคลมักจะมีเป้าหมายที่ตนต้องการขัดแย้งกับระบบสังคม-การเมืองที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ บางประการ ตัวอย่างเช่น การคว่ำบาตรไม่ซื้อสินค้าบางชนิดเพื่อให้สินค้ามีราคาลดลง การออกความคิดเห็นโดยผ่านไปยังสมาชิกรัฐสภา การพยายามมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ฯลฯ

Paulhus ได้ระบุว่าบุคคลอาจจะมีทัศนคติที่แตกต่างกันในเรื่องขอบเขตของการควบคุมทั้ง 3 แบบ ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับโลก ที่บุคคลใช้ในการเผชิญกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นบนโลก เช่น เรื่องที่เกี่ยวกับ โชคชะตา อำนาจ โลกมีความยุติธรรม และเรื่องอื่นๆ

Rubin และ Peplau 1975 ได้อ้างถึงงานของ Lerner ในปี 1974 เขาได้อธิบายว่า ความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมมีความเชื่อมโยงกับความรู้สึกในเรื่องที่เป็นลักษณะ ประสิทธิภาพส่วนบุคคล ความสามารถในการจัดการกระทำกับสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตนเองเพื่อนำมา ซึ่งรางวัลของความยุติธรรม ดังนั้นความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมจึงเชื่อมโยงกับการ ควบคุมผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นด้วย ในด้านความสัมพันธ์ที่เป็นลักษณะระหว่างบุคคลจะดูได้จากงาน ที่เป็นงานวิจัยทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมกับตัวแปร ลักษณะของบุคคลแต่ละพวก เช่น พวกที่เคร่งศาสนา และจะเห็นได้ชัดเจนจากการที่กลุ่มที่ เหนือกว่าและประสบความสำเร็จจะได้รับการยอมรับนับถือ ในขณะที่ผู้ที่ด้อยกว่าและไม่ ประสบความสำเร็จจะถูกลดคุณค่าลง และความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมในด้านสังคม- การเมืองนั้น คาดได้ว่าผู้ที่เชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมจะชื่นชอบสนับสนุนผู้ที่ประสบความสำเร็จและจะไม่เห็นอกเห็นใจเหยื่อที่ได้รับความไม่ยุติธรรมทางสังคม โดยเฉพาะถ้าเรื่องนั้น เกี่ยวข้องกับสถาบันการเมือง-สังคมของตน Rubin และ Peplau พบว่าผู้ที่มีคะแนนสูงใน มาตรฐานวัดความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมจะมีคะแนนที่แสดงความสัมพันธ์ทางบวกกับ เจตคติต่อรัฐสภา ศาลสูง การทหาร ธุรกิจขนาดใหญ่และสหภาพแรงงาน

Furnham และ Procter (1992) ได้ศึกษาเรื่องความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมโดย สร้างมาตรฐานวัดความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมแบ่งออกเป็น 3 มิติ ตามที่ Paulhus 1983 ได้ จำแนกรูปแบบไว้ Furnham และ Procter จึงได้สร้าง มาตรฐานวัดความเชื่อว่าโลกนี้มีความ ยุติธรรมที่เป็นการรับรู้ของบุคคล (Personal just world scale) มาตรฐานวัดความเชื่อว่าโลกนี้มีความ ยุติธรรมที่เป็นการรับรู้ระหว่างบุคคล (Interpersonal just world scale) และ มาตรฐานวัด

ความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมที่เป็นการรับรู้ลักษณะทางสังคม-การเมือง (Sociopolitical just world scale) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ Lerner และ Rublin ได้อนุมานไว้

จากงานวิจัยทั้งที่เป็นเชิงทดลองและงานวิจัยเชิงสหสัมพันธ์พบว่า คนมีความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมทั้งในฐานะที่เป็นผู้สังเกต (Lerner, 1965 Lerner และ Simmon, 1966 Lerner และ Matthews, 1967) และผู้ที่ประสบชะตากรรมเอง (Furham และ Gunter, 1984 Bulman และ Wortman, 1977)

Lerner (Lerner, 1980) ได้อธิบายถึงลักษณะของความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมไว้โดยได้อ้างถึงความชัดเจนของข้อตกลงพื้นฐานที่ว่าคนจะต้องปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตน ข้อตกลงพื้นฐานในที่นี้ ไม่ใช่เป็นแค่เพียงระเบียบ (order) และการควบคุม (control) สิ่งแวดล้อมในกิจกรรมร่วมกันของมนุษย์เท่านั้น แต่ยังมีข้อมูลจำนวนมากที่ระบุว่า เป็นเรื่องของการใช้ชีวิตอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่สับสนวุ่นวาย ซึ่งอาจจะทำให้คนมีลักษณะที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ (helpless) ซึ่งมีผลทางลบต่อโชคชะตา ทำให้เกิดความเสื่อมทางร่างกายและอารมณ์ของคน Lerner ได้อธิบายถึงที่มาในลักษณะต่างๆ ของ โลกมีความยุติธรรม (Just World Theory) ไว้ดังนี้

1.3 ที่มาของทฤษฎีความเชื่อว่าโลกมีความยุติธรรม

1.3.1 การพัฒนาความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรม

โลกมีความยุติธรรม หมายถึง “การที่บุคคลได้รับในสิ่งที่ตนสมควรจะได้รับ” การพิจารณาถึงคำว่า “สมควรจะได้รับ” (Deserving) จะต้องอาศัยผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นแก่บุคคลนั้น ตัวอย่างเช่น ถ้านาย P ได้รับผลลัพธ์ที่เป็น X ถ้าหาก P ได้รับสิ่งที่เหมาะสมตามเงื่อนไขที่เขาได้ตั้งไว้ล่วงหน้าคือ X ก็อาจบอกได้ว่า P มีความต้องการใน X แต่ถ้าหาก P ไม่ได้ผลลัพธ์ที่เป็น X หรือได้รับผลลัพธ์อื่นที่มีค่าน้อยกว่า X ดังนั้น P จึงไม่ได้รับในสิ่งที่เขาสมควรจะได้รับ

อาจกล่าวได้ว่า การตัดสินเรื่องความเหมาะสมของเงื่อนไขที่ได้ตั้งไว้ล่วงหน้า เป็นสิ่งสำคัญที่สุด ตัวอย่างเช่น ในสังคมทุกๆ สังคมย่อมมีกฎเกณฑ์ ที่ทำให้คนหลีกเลี่ยงบางสิ่งบางอย่าง เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่เขาพึงพอใจ จึงมักเกิดคำถามที่ว่าเงื่อนไขที่บุคคลตั้งไว้คืออะไร และท้ายที่สุดจะได้รับผลใด แต่ไม่มีคำตอบที่เป็นกฎเกณฑ์ตายตัว ดังนั้นคนจึงมักจะต้องประยุกต์ กฎเกณฑ์ทางวัฒนธรรมมาใช้อยู่เสมอ เช่น P สมควรจะได้รับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ที่เทียบเท่ากับบุคคลอื่นที่มีลักษณะคล้ายๆ กับเขา และ P สมควรจะได้รับสิทธิพิเศษที่น้อยกว่าบุคคลที่เหนือกว่าเขา ในขณะที่เดียวกันเขาก็ควรได้รับสิทธิพิเศษที่เหนือกว่าผู้ที่ด้อยกว่าเขา

ในสังคมทั่วไปแล้วมีลักษณะพื้นฐานสองประการที่เป็นสิทธิ (entitlement) หรือสิ่งที่สมควรได้รับ ได้แก่ พฤติกรรมของบุคคลและลักษณะของบุคคล พฤติกรรมเฉพาะอย่าง (certain act) ถูกมองในลักษณะที่สอดคล้องกับลักษณะในอดีตที่เป็นผลลัพธ์ทางลบ ถ้าคนที่ล้มเหลวคนหนึ่งไม่มีการเตรียมตัว ไม่ป้องกันความล้มเหลวอย่างเต็มที่ และไม่มีความสามารถที่เพียงพอ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นคือ เขายอมเป็นผู้ล้มเหลว ได้รับทุกขกรรมาน สูญเสียในที่สุด ส่วนลักษณะเฉพาะ (certain attribute) นั้น อาจกล่าวถึงบุคคลที่มีชื่อเสียงผู้หนึ่งที่ได้รับผลลัพธ์ตามที่ปรารถนา คือได้รับความนับถือ ความรัก มีความปลอดภัย อันเป็นคุณลักษณะส่วนบุคคลที่เป็นมาตรฐานทางสังคมที่เหนือกว่า อาจจะสามารถกล่าวได้ว่า ผู้ที่มีความกตัญญู เป็นมิตร สง่างาม กระตือรือร้น จริงจัง ใจกว้าง ฉลาด จะถูกมองว่ามีโชคชะตา (fate) ที่ดี ในทางกลับกัน ผู้ที่ล้มเหลวจะถูกมองว่ามีโชคร้าย (negative fate) บุคคลที่เป็นคนทารุณ ไม่เป็นมิตร นářงเกี้ยว ตระหนี่ ไม่มีความเกรงใจ หรือเป็นคนโง่ ก็สมควรจะถูกลงโทษ

1.3.2 คนมีการตีความเหตุการณ์เพื่อให้เหมาะสมกับความเชื่อ

ความเชื่อหมายถึง ความน่าจะเป็นโดยอัตนัย (subjective probability) ของบุคคล ในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างที่หมาย (object) ของความเชื่อกับลักษณะในตัว (attribute) หรือลักษณะที่เป็นที่หมายอื่น (ธีระพร อุวรรณโน, 2535 :16) การที่คนตีความเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อให้เหมาะสมสอดคล้อง กับความเชื่อของตนเป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดในงานวิจัยทางจิตวิทยา ความเชื่อเป็นสิ่งสำคัญที่แสดงถึงวิธีการที่คนใช้ในการจัดการกับการรับรู้ และการคิดของตน การได้รับข้อมูลใหม่ที่มีลักษณะคล้ายคลึงเพียงเล็กน้อย คนก็จะมีการประมวลข้อมูลและปรับข้อมูลให้ตรงกับกรรับรู้ และรูปแบบการคิดที่ตนมีอยู่ วิธีการนี้เป็นพื้นฐานของระบบความเชื่อของบุคคล ประสบการณ์ของคนมีลักษณะที่เป็นอัตนัย คือ แต่ละคนมีประสบการณ์แตกต่างกัน บางคนอาจตีความได้ถูกต้องตรงกับความเป็นจริง บางคนก็มีความคิดที่เพ้อฝัน มีลักษณะ 3 ประการที่เป็นไปได้ในการอธิบายถึงการตีความเหตุการณ์ได้

1.3.2.1 ตีความโดยแผ่ขยายจากประสบการณ์ในอดีต

1) การสังเกตส่วนบุคคล

บุคคลมีการเรียนรู้ที่จะสังเกตสิ่งเร้าและสิ่งบอกแนะเพื่อที่จะแผ่ขยายไปยังการประมวลเรื่องราวที่เกิดขึ้นหรือสิ่งที่เกิดขึ้นได้ ถ้าในอดีตบุคคลได้เคยเห็นความสัมพันธ์ที่ชัดเจนระหว่างการกระทำและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น เช่น บุคคลที่ดี เป็นมิตร ฉลาด สง่างาม

ยอมได้รับการปฏิบัติที่ดีจากคนอื่น ๆ ในขณะที่บุคคลที่มีความเห็นแก่ตัว ทารุณ ไม่ให้ความร่วมมือกับผู้อื่น ก็จะมีจุดจบที่ไม่มีความสุข

อาจกล่าวได้ว่าตามแนวคิดในเรื่องความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรม การรับรู้ถึงผลลัพธ์หรือผลที่ตามมาจากการกระทำ ทำให้ผู้สังเกตอนุมานไปยังเงื่อนไขที่มีมาก่อน อันนำมาซึ่งโชคชะตาของบุคคลนั้น

2) ภูมิปัญญาจากการสั่งสอนและนิทานที่เกี่ยวกับจริยธรรม

ประสบการณ์ตรงของคนเป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างเงื่อนไขที่มีมาก่อนและผลที่เกิดตามมา โดยวัฒนธรรมมีอิทธิพลในการเชื่อมโยงถึงความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรม ศาสนาในซีกโลกทางตะวันตก ได้เน้นถึงการเชื่อมโยงระหว่างบาปกับการกระทำอันเป็นอันตรายต่อบุคคลอื่นและความทุกข์ทรมาน ถึงแม้ว่าท้ายที่สุดแล้วการยอมรับในเรื่องนี้อาจจะเกิดขึ้นในโลกหน้าก็ตาม นิทานที่เด็ก ๆ ได้ฟังก็มักจะมีแก่นของเรื่องที่คล้ายกับความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมคือ คนที่ทำความดีย่อมได้รับสิ่งที่ดีตอบแทนเป็นรางวัล ในขณะที่คนร้ายหรือคนที่มีการกระทำที่ไม่ดีย่อมถูกลงโทษในบั้นปลาย เด็ก ๆ มีการยอมรับในแนวคิดเช่นนี้ ตัวอย่างจากนิทานในเรื่องที่เกี่ยวกับการเอาแต่ใจตนเองของ “ดักแคน” ที่ได้รับความทุกข์ทรมานในฤดูหนาว เนื่องจากไม่ขยันในช่วงฤดูร้อน ส่วน “มด” นั้นปลอดภัย รอดชีวิต อันเป็นผลมาจากการเตรียมตัวมาตลอดฤดูร้อน แม้แต่ในงานทางด้านสื่อสารมวลชนก็ยังมีส่วนสำคัญต่อแนวคิดในด้านนี้ สังเกตได้จาก ตัวเอกของการ์ตูนในแต่ละเรื่องนั้นมีลักษณะที่เป็นผู้ที่มีคุณธรรม ขยันขันแข็งสง่างาม ส่วนตัวร้ายจะมีลักษณะ ชั่วร้าย เกียจคร้าน และอัปลักษณ์ เรื่องราวของสื่อที่ได้นำเสนอ คือ ตัวเอก เช่น Batman และ Robin จะเป็นผู้นำความยุติธรรมกลับคืนมาสู่สังคม ทำให้คนร้ายได้รับโทษ

1.3.2.2 วิธีการทำงานของจิต

กระบวนการในการเข้าใจองค์ประกอบของความคิดเป็นกระบวนการที่ต้องการให้เกิดความสมดุล หรือ เป็นรูปแบบทางจิตวิทยาในการตีความเหตุการณ์ต่าง ๆ (Lerner, 1980) กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ จิตของเราพยายามที่จะทำให้เกิดความเหมาะสมร่วมกันเหตุการณ์ในทางบวก กับเหตุการณ์ที่แสดงถึงแนวคิดในทางลบ ผลจากการพยายามทำให้เกิดความสมดุลในแง่มุมทางบวกและแง่มุมทางลบ คือ คนจะมีความเชื่อที่เพิ่มขึ้นว่าความดี ความสุข ความงาม คุณธรรม และความสำเร็จ จะมีความเชื่อมโยงกับสาเหตุที่แสดงถึง ความทุกข์ ความอัปลักษณ์ บาป การด้อยโอกาส และ ความทรมาน

1.3.2.3 มีลักษณะเป็นบทบาทหน้าที่

การอธิบายเรื่อง ความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรม เป็นเสมือนขอบเขตของแรงจูงใจ และจุดมุ่งหมายของบุคคล คนมีความต้องการและมีความเชื่อว่าตนอาศัยอยู่บนโลกที่มีความยุติธรรม ดังนั้นพวกเขาจึงมีชีวิตที่เหมาะสมกับการใช้ชีวิตประจำวัน โดยจะมีความรู้สึกไว้วางใจ มีความหวัง และเชื่อมั่นต่ออนาคต คนที่มีความเชื่อเช่นนี้จะมีการตีความสิ่งต่างๆ ให้สอดคล้องกับความเชื่อของตน

แนวคิดหลักในเรื่องความยุติธรรมก็คือการได้รับในสิ่งที่สมควรจะได้รับ ส่วนความไม่ยุติธรรมจะเกิดขึ้นเมื่อ บุคคลไม่ได้รับในสิ่งที่ตนสมควรจะได้รับและเมื่อผู้บริสุทธิ์ได้รับความทุกข์ทรมาน

1.3.3 การพิจารณาถึงสิ่งที่สมควรจะได้รับในเรื่อง "โลกมีความยุติธรรม" ที่เป็นผลสะท้อนจากบรรทัดฐานทางวัฒนธรรม

มโนทัศน์ในเรื่องความยุติธรรมที่เกิดจากผลกรรมตามสนองตามทฤษฎีของ Piaget (Piaget's concept of immanent justice) ได้อธิบายว่าเด็กเล็กๆ มีความเชื่อที่ว่า "คนทำผิดจะถูกลงโทษอย่างทันทีทันใด" คาดได้ว่า เด็กๆ ไม่เพียงแต่จะคิดว่าพ่อแม่จะลงโทษเมื่อทำความผิด แต่พวกเขายังเชื่อว่าลักษณะที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติก็มีอำนาจที่จะลงโทษพวกเขาได้

Rubin และ Peplau (1975 : 85) ได้สรุปไว้ว่า "การวิเคราะห์ถึงจุดเริ่มต้นของความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรม โดยเสนอว่า เด็กๆ จะมีรูปแบบของความเชื่อเรื่องความยุติธรรมที่เกิดจากผลกรรมตามสนอง ในช่วงต้นของพัฒนาการ อย่างไรก็ตามความเชื่อของเด็กมีการเติบโตมีการพัฒนาไปอาจจะเร็ว ช้า หรือ ไม่เปลี่ยนแปลงทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการวัดในกระบวนการถ่ายทอดทางสังคม (Socialization)"

อย่างไรก็ตามจุดเริ่มต้นของความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมก็ยังมีข้อสงสัยในเรื่องประสบการณ์ในภายหลัง ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมทางร่างกายและสังคมของเด็ก เพราะสิ่งแวดล้อมทั้งสองประการมีบทบาทที่สำคัญต่อการตัดสินใจถึงสิ่งที่สมควรจะได้รับและวิธีที่คนจะปรับความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมให้สอดคล้องไปกับประสบการณ์ในชีวิตประจำวันของตน

1) บทบาทสถานะ

การยอมรับบทบาท บรรทัดฐาน เป็นการจำกัดความคาดหวังถึงสถานะหรือตำแหน่งของบุคคลในสังคม ความคาดหวังนี้เกี่ยวข้องกับข้อกำหนด ข้อห้าม หน้าที่ พันธะ เอกสิทธิ์ที่เป็นไปตามความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคม ในบางวัฒนธรรมได้แสดงอย่างชัดเจนถึงสิทธิของเด็กๆ ที่จะได้รับการเลี้ยงดู ดูแลเอาใจใส่ ได้รับความรักจากพ่อแม่ โดยที่เด็กๆ จะ

ถูกคาดหวังว่าจะต้องตอบแทนคุณแม่โดยการแสดงถึงการเคารพ นับถือ เชื่อฟัง และมีพฤติกรรมที่ดีอันจะนำความภาคภูมิใจมาสู่ครอบครัว ถ้าพ่อแม่หรือเด็กไม่สามารถเป็นไปตามความคาดหวังได้ ย่อมแสดงถึงการปฏิบัติอย่างไม่ยุติธรรม คือได้รับในสิ่งทีน้อยกว่าสิทธิที่สมควรจะได้รับ

2) การหลุดพ้นจากสถานะ

โดยทั่วไป แล้วบุคคลที่มีสถานะพิเศษ จะมีความรู้สึกในการตัดสินใจที่แย่งและแตกต่างไปจากคนอื่น ๆ ภาพพจน์ทางลบของสมาชิกในกลุ่มน้อยทำให้พวกเขาถูกลดคุณค่าส่วนบุคคลลง พวกเขาจะถูกมองว่ามีลักษณะเป็นผู้ที่ก่อให้เกิดอันตราย ชอบฝ่าฝืนบรรทัดฐาน สมควรถูกลดสิทธิ ไม่ควรได้ในสิ่งที่ปรารถนาและสมควรถูกลงโทษเป็นการตอบแทน

3) บรรทัดฐานทั่วไป

สังคมตะวันตกคนมีแนวคิดในเรื่องความคล้ายคลึงของสมาชิกในกลุ่ม และคนนอกกลุ่มว่า คนที่มีลักษณะเดียวกันกับตนเองอยู่ในกลุ่มของตน ส่วนคนที่แตกต่างไปจากตนนั้นเป็นสมาชิกของกลุ่มอื่น จากการมองเช่นนี้เมื่อมีการแบ่งแยกระหว่างกลุ่มสองกลุ่มย่อมนำไปสู่การปฏิบัติที่แตกต่างกัน ในเรื่องสิทธิพิเศษจากการจัดสรรแบ่งปันผลลัพธ์ (outcome) ที่พึงปรารถนาของบุคคลในกลุ่ม ผลที่ตามมาี้แสดงถึงนัยว่า มีการแบ่งพรรคแบ่งพวกในสังคมอันจะพบในคำพูดที่ว่า “พวกเรา (สมาชิกในกลุ่ม) สมควรจะได้รับผลลัพธ์ที่มากกว่าพวกเขา (สมาชิกกลุ่มอื่น)”

4) แก่นของวัฒนธรรมและแนวคิดทั่วไป

ในสังคมตะวันตกมีความแตกต่างทางด้านแนวคิดที่มักแสดงถึงความขัดกัน ของกฎเกณฑ์ในการแบ่งแยกว่า “ใครสมควรจะได้รับอะไรจากใคร” ทั้งนี้มันก็มีความสัมพันธ์กับแนวคิดทางการเมืองที่ได้เน้นในเรื่องสิทธิหลักสองประการ คือ “ความเสมอภาค” (equality) และ “ความอดสุภาพของคน” (manual labor) ด้วยเหตุที่สิทธิทั้งสองประการนั้นสนับสนุนถึงผลลัพธ์ที่ได้จาก การแข่งขัน ความขยัน ความฉลาดของบุคคล อีกทั้งมีความเป็นไปได้ที่จะเสนอถึงเรื่องราวของสถานภาพทางการเมือง กฎหมาย และการตัดสินใจทางนิติบัญญัติ เพราะเป็นส่วนสำคัญสำหรับการจัดสรรในเรื่องการแก้ปัญหาและคุณค่าของทรัพยากรต่างๆ ผลที่ตามมาของการแก้ปัญหาทางนิติบัญญัติในหัวข้อของความยุติธรรม (justice) มักเป็นเรื่องที่เป็นมุมมองของแต่ละบุคคล

1.3.4 ความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมเป็นการปรับประสบการณ์ให้สอดคล้องกับโลกที่แท้จริง

เด็ก ๆ มีการเรียนรู้จากพ่อแม่ของตนและ จากผู้ใหญ่ และเด็ก ๆ ก็ยังมีความต้องการที่จะเชื่อว่าเด็กไม่ติจะถูกลงโทษ แต่ในความเป็นจริงแล้ว คนเราไม่ได้ยืนแต่ในโลกที่ดีเลิศและมีความสุขเสมอไป หากแต่ยังมี ความโกรธ ความอิจฉา ที่แสดงออกในรูปการดูถูกคนอื่น เด็ก ๆ ก็อาจมีประสบการณ์มากมายในเรื่องความไม่ยุติธรรม เพราะเราอาศัยอยู่บนโลกที่สิ่งต่าง ๆ อาจเกิดขึ้นได้จาก อำนาจ(force) ของธรรมชาติ

โลกของผู้ใหญ่ พวกเขาไม่มีความเชื่อตามเทพนิยายอีกต่อไปแล้วและมีการเรียนรู้ตามความเป็นจริง โดยมากแล้วคนมักเข้าใจว่าสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นบนโลกนั้นเป็นเหตุมาจากกระบวนการทางชีวภาพ กระบวนการทางสังคม และกระบวนการทางกายภาพ แต่เหนือไปกว่านั้นอาจมีเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับ บุญวาสนา ความบังเอิญ โชคชะตา อุบัติเหตุ เข้ามา มีบทบาทที่สำคัญกับชีวิตมนุษย์ด้วย ซึ่งเรื่องพวกนี้เราไม่สามารถทำนาย ไม่สามารถควบคุมมันได้ มนุษย์สามารถรู้สาเหตุที่มาของสิ่งต่าง ๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นสาเหตุของโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ ปรากฏการณ์ตามธรรมชาติ ฯลฯ แต่ก็ไม่สามารถบอกสาเหตุของโชคชะตาที่คนประสบได้ คนในวัยผู้ใหญ่จึงมีการเรียนรู้ที่จะระงับความผิดหวังของตนเอง โดยการปน หรือมีอารมณ์กราดเกรี้ยวถ้าเขาไม่ได้รับในสิ่งที่ต้องการ หรือ คิดว่าเป็นสิทธิที่ตนสมควรจะได้รับ

มนุษย์มีการเผชิญหน้ากับความจริงที่เกิดขึ้น ดังนั้นคนเป็นจำนวนมากในโลกจึงมีทัศนคติต่อโลกนี้ว่า ไม่มีความถาวร Lerner ได้อธิบายว่าประสบการณ์และกระบวนการที่ทำให้บรรลุมุมมองจะทำให้ผู้ใหญ่ลดหรือจัดการคิดเกี่ยวกับเรื่องการสมควรจะได้รับ และความยุติธรรมในมุมมองของบุคคล แต่ก็มีข้อมูลบางประการที่เป็นข้อสรุปในทางตรงกันข้าม คือ ผู้ใหญ่จะมีการปรับตัวในเรื่องที่เกี่ยวกับสิ่งที่สมควรจะได้รับและการตอบสนองต่อสิ่งนั้น เพื่อเป็นสิ่งที่แสดงถึงความไม่ยุติธรรมมากกว่าเด็ก ๆ

ในผู้ใหญ่จะมีการตอบสนองและมีปฏิกิริยาที่แสดงชัดถึง การระงับไม่ยุติธรรม เหตุผลที่น่าสนใจคือ ผู้ใหญ่มีการปรับความปรารถนาในเรื่องความยุติธรรม หรือ มีความต้องการที่จะเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมโดยอาศัยเรื่องราวที่เป็นความจริง

1.3.5 กลวิธีในการจัดสิ่งที่คุณค่าความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรม

กลวิธีที่มนุษย์ใช้เพื่อจัดการคุณค่าความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 เรื่องใหญ่ ๆ คือ

1.3.5.1 กลวิธีในการใช้เหตุผลจัดการกับความไม่ยุติธรรม (Rational strategies for dealing with injustices) สามารถแบ่งได้ดังนี้ คือ

1) การป้องกันและการชดเชย (Prevention and restitution)

มีองค์การทางสังคมจำนวนมากที่จัดตั้งขึ้นเพื่อป้องกันหรือลดความเสียหายอันเป็นผลมาจากความไม่ยุติธรรม ซึ่งองค์การทางสังคมเหล่านี้มาจากเงินภาษีและการบริจาคของคนในสังคม

2) การยอมรับความจำกัดของบุคคล (Acceptance of one's limitations)

คนทุกคนมีความสามารถต่าง ๆ ในลักษณะที่จำกัดและมีขอบเขตเฉพาะที่แน่นอน แต่อย่างไรก็ตามบุคคลอาจจะรู้สึกว่า เป็นเรื่องใหญ่มากที่จะสามารถกระทำในสิ่งที่ไม่เป็นอันตรายต่อตนเองและครอบครัวของตน ดังนั้นความจำกัดจึงมีขึ้นเพื่ออธิบายถึงความสัมพันธ์กับเหยื่อ เช่น เมื่อประเมินความเสี่ยงแล้วพบว่า เป็นอันตราย บุคคลจะไม่พยายามช่วยเหลือเหยื่อ

1.3.5.2 กลวิธีที่ไม่ใช้เหตุผล-การป้องกันทางจิต (Nonrational Tactics-Psychological Defenses)

มนุษย์เราตระหนักถึงการระมัดระวังในการที่จะทำให้ผู้อื่นได้รับความเจ็บปวด โดยเฉพาะความทุกข์ทรมานที่เขาไม่สมควรจะได้รับ หรือ ความสูญเสียอันเป็นประสบการณ์ที่สร้างความเจ็บปวด มนุษย์ส่วนมากจึงพยายามที่จะลดความเจ็บปวดเหล่านั้น กลไกที่มนุษย์ใช้ในการป้องกันตัวนั้นมีผลชั่วคราวในการลดความทุกข์

1) การปฏิเสธ

วิธีการแรกเริ่มที่ใช้ได้ดี คือ มนุษย์ฉลาดที่จะเลือกเปิดเผยข้อมูลบางอย่าง ที่เป็นประโยชน์ต่อตนโดยไม่ใช่การบิดเบือนความจริงโดยตรง ถ้าเคยมีความรู้สึกไม่ต้องการเห็นสิ่งที่กำลังเกิดขึ้นกับชนกลุ่มน้อยหรือคนจนในประเทศหรือในโลก ไม่ต้องการเข้าไปทำงานในห้องฉุกเฉิน โรงพยาบาลโรคจิต ถ้าท่านเคยมีความรู้สึกเช่นนี้อาจจะโดยจังหวะไม่ดีที่บังเอิญไปเห็นการฆาตกรรม หรืออุบัติเหตุที่ร้ายแรง หรือไปพบคนพิการเข้า หลังจากนั้นท่านได้จัดความรู้สึกที่ไม่ดีออกไป แล้วคงความรู้สึกดี ๆ เอาไว้ มันเป็นการช่วยโดยเบี่ยงเบนออกจากเรื่องที่เห็น

2) การตีความเหตุการณ์ใหม่อีกครั้ง

มีวิธีการในการตีความ " ความไม่ยุติธรรม " ได้มากมาย ซึ่งอาจแบ่งได้เป็นชั้น ๆ คือ ชั้นแรก มนุษย์อาจตีความผลลัพธ์ใหม่อีกครั้งหนึ่ง (reinterpret the outcome) มักดูได้จากงานในลักษณะที่เป็นการทดลอง โดยผู้สังเกตที่สังเกตโชคชะตาของเหยื่อว่าจะถูกมองในลักษณะที่ค่อนข้างพึงพอใจ เมื่อผู้ที่ได้รับความทรมานได้รับผลตอบแทนที่มากมาย ทำให้ผู้สังเกตมีความรู้สึกที่ดี

ระบบความเชื่อของบางศาสนาได้มองเห็นข้อดีของความทุกข์ทรมาน และยืนยันถึงการชดใช้ให้กับชีวิตในภายหน้า ความคิดเช่นนี้ช่วยอธิบายถึงงานของ Lerner และ Atkinson (Lerner และ Atkinson, 1970 อ้างใน Lerner, 1980) ที่ได้สำรวจพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ตอบคำถามที่มาจากกรอบครวัที่ยากจนที่สุด เป็นกรอบครวัที่ยอมรับหลักการพื้นฐานของศาสนามากที่สุด และพวกเขามองว่าในสถานภาพกรอบครวัของเขามีความไม่ยุติธรรมแค่เพียงเล็กน้อย

ขั้นที่สอง มนุษย์สามารถตีความสาเหตุใหม่อีกครั้งหนึ่ง (reinterpret the cause) มีความเป็นไปได้ที่จะระบุถึงโชคชะตาของเหยื่อว่าเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความล้มเหลวหรือเกิดความเสียหายขึ้น ดังนั้นความรู้สึกในเรื่องความยุติธรรมจึงเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ ในการทดลองได้แสดงว่า เมื่อเหยื่อได้รับความทุกข์ทรมาน หรือ ถูกดำเนินให้เสียหาย ผู้สังเกตก็จะปล่อยให้เหยื่อได้รับความทรมานต่อไป เพราะเห็นว่าเป็นสิ่งที่เหยื่อสมควรจะได้รับอยู่แล้ว

ขั้นที่สาม มนุษย์สามารถตีความลักษณะของเหยื่อใหม่อีกครั้งหนึ่ง (reinterpret the character of the victim) เป็นการตีความโดยดูประเภท (kind) ของคนในสังคม บุคคลที่ได้รับความทุกข์ทรมาน และ มีความเป็นไปได้น้อยที่จะสมปรารถนา บุคคลเหล่านี้มีข้อดีจากการกระทำบางอย่างที่ถูกมัดหรืออาจจะค่อนข้างผูกมัด หรือเป็นคุณลักษณะส่วนบุคคลที่ถูกจัดวางไว้ในสถานะที่ด้อยกว่า เรื่องนี้เป็นการตัดสินใจให้เห็นข้อดีของการลงโทษหรือ เป็นเพราะการขาดคุณสมบัติโดยทั่วไป จากการพิจารณาในเรื่องคุณค่าของสมาชิกในสังคม ในวัฒนธรรมย่อยบางแห่ง ยิว อิปซี พวกผิวดำ คาทอลิก คนบ้านนอก เป็นตัวอย่างของมนุษย์ที่ด้อยกว่า

1.3.6 คนมีความต้องการและสร้างความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมขึ้นมา

เป็นความจริงที่ว่าคนส่วนมากจะมีความคิด ข้อสันนิษฐาน ที่สามารถเป็นการตีความได้เหมือนกับว่าเป็น “ความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรม” ถ้าสิ่งนี้มีความชัดเจน แหล่งของความเชื่อคืออะไร มีความสำคัญอย่างไรต่อชีวิตของบุคคล คนมีวิธีการที่ยืดหยุ่นแตกต่างกัน อันมีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต คนปกติทั่วไปจะสามารถประณามเหยื่อผู้บริสุทธิ์ได้หรือไม่ ปฏิกริยาเหล่านี้เชื่อมโยงกับผู้อื่น เช่นการช่วยเหลือเหยื่อ หรือการระบุนสาเหตุของการดำเนินเพื่อจะพยายามรักษาความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมเอาไว้ คาดได้ว่า ถ้าเป็นเรื่องที่ถูกต้อง เราอาจสามารถจะเข้าใจวิธีการอันหลากหลาย ที่สามารถแสดงถึงความเมตตาและความทราบน้อยต่อบุคคลอื่น การหาคำตอบเหล่านั้น เราอาจจะอยู่อย่างเหมาะสมใกล้เคียงกับสิ่งที่เกิดขึ้นในการทดลองทางจิตวิทยาสังคม

1.4 การวัดความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรม

มาตรที่จะใช้ในการวิจัยครั้งนี้จะสร้างตามแนวของ Fumham และ Procter (1992) เป็นมาตรที่สร้างขึ้นเพื่อใช้วัดภาวะสันนิษฐานว่าโลกนี้มีความยุติธรรม โดยแบ่งออกเป็น 3 มิติ แบ่งเป็นมิติลักษณะส่วนบุคคล 10 ข้อกระทง มิติลักษณะระหว่างบุคคล 10 ข้อกระทง และ มิติลักษณะทางสังคม-การเมือง 10 ข้อกระทง แต่ละมิติจะแบ่งเป็นข้อกระทงที่เป็นเรื่องความยุติธรรม (just) และ ความไม่ยุติธรรม (unjust) อย่างละครึ่ง

ตัวอย่าง มาตรวัดความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรม สร้างเพิ่มเติมตามแนวของ Fumham และ Procter (1992)

ต่อไปนี้เป็นข้อความที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกของท่าน โปรดพิจารณาว่าท่านมีความรู้สึกตรงกับแต่ละข้อความมากน้อยเพียงใด

- ให้วงกลมล้อมรอบเลข 1 หากท่านพิจารณาว่าท่านมีความรู้สึกไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
- ให้วงกลมล้อมรอบเลข 2 หากท่านพิจารณาว่าท่านมีความรู้สึกไม่เห็นด้วย
- ให้วงกลมล้อมรอบเลข 3 หากท่านพิจารณาว่าท่านมีความรู้สึกไม่เห็นด้วยน้อย
- ให้วงกลมล้อมรอบเลข 4 หากท่านพิจารณาว่าท่านมีความรู้สึกว่าตัดสินใจไม่ได้
- ให้วงกลมล้อมรอบเลข 5 หากท่านพิจารณาว่าท่านมีความรู้สึกเห็นด้วยน้อย
- ให้วงกลมล้อมรอบเลข 6 หากท่านพิจารณาว่าท่านมีความรู้สึกเห็นด้วย
- ให้วงกลมล้อมรอบเลข 7 หากท่านพิจารณาว่าท่านมีความรู้สึกเห็นด้วยอย่างยิ่ง

โปรดวงกลมล้อมรอบตัวเลข
ในแต่ละข้อเพียงหนึ่งตัว

1. ฉันคิดว่าฉันเหมาะสมกับชื่อเสียงในทางที่ดีในกลุ่มคนที่รู้จักฉัน ..1 2 3 4 5 6 7
2. มันเป็นเรื่องปกติเมื่อฉันได้รับโชคดีเป็นเพราะฉันสมควรจะได้รับโชคนั้น
.....1 2 3 4 5 6 7
3. เมื่อฉันทำการพิจารณาอย่างละเอียดแล้ว ฉันพบว่าไม่บ่อยนักที่ฉันจะได้รับสิ่งต่างตาม
เป้าหมายที่ฉันสมควรจะได้รับ 1 2 3 4 5 6 7

2. ความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัย (Subjective well-being)

Campbell (1976) ได้ระบุว่า เมื่อปี 1798 เซอร์จอห์น ซินแคลร์ ได้ใช้วิธีการทางสถิติเพื่อที่จะอธิบายเรื่องปริมาณการมีความสุขของพลเมืองในประเทศอเมริกา ตั้งแต่นั้นมา ชักโลกทางตะวันตกได้มีการใช้สถิติอย่างแพร่หลาย เพื่อที่จะประเมินประชาชนในประเทศของตน สำหรับประเทศอเมริกาเป็นสังคมสมัยใหม่ที่มีการพัฒนาไปหลายแง่มุม ข้อมูลจำนวนมากมายืนยันเกี่ยวข้องกับชีวิตของอเมริกันชน เช่น รายได้ การใช้จ่าย การออม การผลิต การขายสินค้าและบริการ การจัดการในตลาดโลก ได้ถูกรวบรวมข้อมูลทางสถิติไว้เพื่อแสดงให้เห็นถึง “ปริมาณความสุข” ความเปลี่ยนแปลงของพลเมืองในประเทศ คำจำกัดความของความสุขในช่วงนั้นจึงหมายถึงเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับการเงิน

แต่ในช่วงเวลาเดียวกันนั้นพบว่ามีอัตราการเพิ่มของการเกิดอาชญากรรม ความรุนแรงทางสังคมในรูปแบบต่างๆ การเพิ่มปริมาณผู้ชื้อยาเสพติด ปัญหาครอบครัวแตกแยก จึงเกิดคำถามขึ้นว่าเงินและภาวะทางเศรษฐกิจเป็นดัชนีชี้บอกระดับความสุขทางสังคมได้จริงหรือไม่ เนื่องจากดัชนีชี้บอกทางสังคมและเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วมาก Campbell เชื่อว่าคุณภาพชีวิตของบุคคลขึ้นอยู่กับประสบการณ์ชีวิต ประสบการณ์ชีวิตของบุคคลเป็นเครื่องชี้บอกที่เหมาะสม เงื่อนไขต่างๆ ของชีวิตจะต้องอนุมานมาจากอิทธิพลของประสบการณ์ชีวิต Campbell ได้ระบุว่า ถ้าให้ความสำคัญกับการอธิบายคุณภาพชีวิตโดยใช้ประสบการณ์ของประชากร ดังนั้นจึงต้องการรูปแบบการวัดที่แตกต่างไปจากการวัดที่เป็นสิ่งแวดล้อมทางวัตถุ การวัดในที่นี้จึงต้องเป็นการวัดที่ได้รับอิทธิพลจากความรู้สึกส่วนตัว (Subjective) โดยไม่เกี่ยวข้องกับดัชนีทางการเงิน เวลา หรือระยะทาง แต่จะต้องวัดถึงความรู้สึกที่ดีส่วนบุคคล

มีการวัดที่ได้ถึงดัชนีชี้บอกที่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลจากความรู้สึกส่วนบุคคลเป็นจำนวนมากพอสมควรสามารถแบ่งออกเป็น 3 แนวได้แก่

1. แนวคิดเกี่ยวกับความรู้สึกที่ดี เป็นการรับรู้สถานการณ์ในปัจจุบันของบุคคลกับความปรารถนา ความคาดหวัง หรือความรู้สึกที่สมควรจะได้รับ โดยเป็นการเน้นถึงการวัดความพึงพอใจ หรือไม่พึงพอใจในชีวิต การที่บุคคลมีระดับความพึงพอใจมากจะนำไปสู่การมีความรู้สึกที่ดี

2. การศึกษาถึงการมีสุขภาพจิตที่ดีโดยเน้นที่ประสบการณ์ในแง่ลบด้าน “อารมณ์” โดย Campbell ได้อ้างถึง Bradburn (Bradburn, 1969 อ้างใน Campbell, 1976) ว่าเป็นคนแรกที่ศึกษาโดยใช้มาตรวัดความสมดุลย์ทางความรู้สึก (Affect balance scale) โดยได้เน้นที่เรื่องเกี่ยวกับ ลักษณะของความรู้สึกที่ได้รับอิทธิพลจากความรู้สึกส่วนตัว อันเป็น

ประสบการณ์ในชีวิตประจำวันของคุณคน มีการวัดลักษณะอารมณ์เป็น 2 ประการ ได้แก่ อารมณ์ทางบวกและอารมณ์ทางลบ

3. การประเมินประสบการณ์การมีความสุขของประชากรจำนวนมาก

จากงานของ Campbell ในปี 1976 ที่เกี่ยวข้องกับ การวัดความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัยได้มีผู้ศึกษาในเรื่องนี้อย่างแพร่หลาย และเป็นที่ยอมรับในการวิจัยทางจิตวิทยา Pavot และ Diener (1993a) ได้กล่าวว่า นักวิจัยที่ได้ทำการศึกษาเรื่องความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัยได้ให้ความสนใจกับระดับประสบการณ์ของความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัยมากกว่า จะเป็น การที่บุคคลจะมีความรู้สึกที่ดีตามกฎเกณฑ์ที่ตนได้ตั้งจุดประสงค์ไว้ เช่น ในเรื่องรายได้ ดังนั้นการที่ได้รับข้อมูลจากการรายงานด้วยตนเอง (self-report) ก็อาจจะให้การประเมินได้ตรงที่สุดตามประสบการณ์การมีความสุขที่ดีเชิงอัตวิสัยของแต่ละบุคคล งานวิจัยต่างๆ จึงได้เสนอว่า การตอบคำถามจากการวัดโดยให้ผู้ตอบรายงานด้วยตนเองอาจจะได้รับอิทธิพลอย่างมากจากอารมณ์ในขณะนั้น และเป็นการคิดโดยใช้บริบท หรือสิ่งแวดล้อมในขณะนั้นของคุณคน ดังนั้นความจำเป็นในการวัดหรือการออกแบบกระบวนการในการวิจัยจะต้องพยายามที่จะทำให้ผลกระทบเหล่านี้มีน้อยที่สุด เพราะนักวิจัยทางความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัยจะให้ความสนใจเฉพาะประสบการณ์ที่มีความยาวนานตลอดเวลา

ข้อตกลงพื้นฐาน 3 ประการ ที่นักวิจัยเรื่องความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัยได้กำหนดไว้ คือ

- 1) คนมีระดับของความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัยที่มีความคงที่
- 2) คนมีการประเมินข้อมูลเกี่ยวกับระดับของความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัยอยู่ในความจำระยะยาว
- 3) คนมีการแสวงหาการประเมินและการรายงานข้อมูล เมื่อตนได้รายงานความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัยไปยังผู้อื่น

Diener (1984 ได้อ้างถึง Andrews และ Withey, 1976) ได้ทำการศึกษาองค์ประกอบของการมีความสุขที่ดีเชิงอัตวิสัย เขาพบว่าสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 องค์ประกอบ คือ การพิจารณาถึงความพึงพอใจในชีวิต ความรู้สึกทางบวก และความรู้สึกทางลบ

2.1 โครงสร้างของความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัย

Compton, et al. (1996) ได้ระบุว่า โครงสร้างองค์ประกอบของการวัดสุขภาพจิตนั้นประกอบด้วย การวัดในเรื่อง การเจริญเติบโตส่วนบุคคล ความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัย บุคลิกภาพที่สามารถทนทานต่อความเครียด และ การหลอกหลวงตนเองในทางบวก Compton และคณะ ได้กล่าวถึงความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัยว่าเป็นส่วนหนึ่งของคำจำกัดความของสุขภาพจิต ประกอบด้วยภาวะสันนิษฐาน 2 ประการได้แก่ อารมณ์ในทางบวก เช่น ความสุข และการ

ตัดสินด้วยปัญญา (Cognitive Judgement) ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่เป็นที่น่าพอใจของบุคคล เช่น ความพึงพอใจในชีวิต

Chamberlain (1988) ได้ศึกษาถึงโครงสร้างของความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัยพบว่า ความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัยมีลักษณะการวัดที่เป็นหลายมิติ (Multidimension) อันสามารถแบ่งโครงสร้างของความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัยได้เป็นหัวข้อหลักๆ 4 หัวข้อ คือ

2.1.1 การจำแนกโครงสร้างเป็นทางด้านอารมณ์กับโครงสร้างทางด้านปัญญา

(The Affective-Cognitive Distinction)

โครงสร้างของความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัย ในด้านนี้นั้นสามารถแบ่งออกเป็น 2 ส่วนหลักคือ

- เป็นองค์ประกอบด้านอารมณ์ความรู้สึก (Affective)
- เป็นองค์ประกอบด้านปัญญา (Cognitive)

การจำแนกความแตกต่างระหว่างองค์ประกอบด้านอารมณ์และองค์ประกอบทางด้านปัญญาได้เน้นที่การประเมิน (Evaluation) เมื่อการศึกษามุ่งเน้นที่เรื่องความพึงพอใจในชีวิต การประเมินจึงต้องพิจารณาถึงการคิดโดยใช้องค์ประกอบทางปัญญา ในขณะที่ถ้าเน้นในเรื่องประสบการณ์ชีวิตในแต่ละวัน การพิจารณาจะใช้องค์ประกอบทางอารมณ์มากกว่า มีการศึกษาโดย Andrews และ Withey (1976 อ้างใน Chamberlain, 1988) ได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบแล้วพบว่ามิติที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกที่ดีสามารถแบ่งออกเป็น 2 องค์ประกอบหลักเป็นการแบ่งแยกระหว่าง อารมณ์ กับ ปัญญา

2.1.2 การจำแนกโครงสร้างทางอารมณ์ออกเป็นองค์ประกอบในด้านบวกและด้านลบ

(The Positive-Negative Distinction)

Chamberlain ได้อ้างอิงงานของ Bradburn โดยระบุว่าความแตกต่างระหว่างองค์ประกอบทางบวกและองค์ประกอบทางลบมีอยู่มากมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องอารมณ์ Diener ได้เห็นว่า อารมณ์ทางบวกเป็นส่วนหนึ่งของการมีความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัย และบางครั้งจึงไม่ใช่เรื่องที่น่าแปลกใจที่จะพบว่าความแตกต่างนี้จะเป็นเรื่องหลัก องค์ประกอบทางบวกและทางลบมีการศึกษาอย่างกว้างขวาง ดังจะพบว่า อารมณ์ในทางลบมักจะมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการรายงานโดยตนเอง (self-report) ในเรื่อง การมีสุขภาพไม่ดี วิตกกังวล ในขณะที่อารมณ์ทางบวกจะมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับปฏิสัมพันธ์ทางสังคม Chamberlain ได้อ้างอิงงานของ Diener และ Emmons (1984) ว่าอารมณ์ทางบวกและอารมณ์ทางลบมี

ความสัมพันธ์เชิงลบต่อกันในช่วงหนึ่ง และระดับอารมณ์เฉลี่ยในระยะยาวพบว่า อารมณ์ทางบวกและอารมณ์ทางลบเป็นอิสระต่อกัน

ความแตกต่างระหว่างองค์ประกอบทางบวกและองค์ประกอบทางลบของเรื่องความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัยได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างมากว่าเป็นองค์ประกอบทางด้านอารมณ์ ผลที่ได้สรุปว่าองค์ประกอบทางบวกและองค์ประกอบทางลบนี้เป็นมิติที่แยกออกจากกัน และจะได้รับอิทธิพลจากปัจจัยบางประการ และเป็นลักษณะที่ไม่ได้อยู่ตรงกันข้ามระหว่างกันในมาตรวัดชั่วครู่

2.1.3 การจำแนกโครงสร้างออกเป็นองค์ประกอบด้านความถี่และความเข้ม (The Frequency-Intensity Distinction)

องค์ประกอบด้านความถี่และความเข้มในที่นี้เกี่ยวข้องกับเรื่องอารมณ์ Larsen, Diener และ Emmons (1985) ได้เสนอว่าความแตกต่างระหว่างความถี่และความเข้มทางอารมณ์ โดยแสดงว่าความถี่ของอารมณ์ทางบวกและอารมณ์ทางลบมีความสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามกัน ในขณะที่ความเข้มทางอารมณ์ทางบวกและอารมณ์ทางลบนั้นกลับมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง

เรื่องความเข้มทางอารมณ์ Larsen, Diener และ Emmons พวกเขาได้พบหลักฐานว่าความเข้มทางอารมณ์นั้นอาจถูกนำมาพิจารณาว่าเป็นอีกมิติของความรู้สึกที่ดีก็ได้ โดยที่งานวิจัยชิ้นนั้นได้ทำการศึกษาโดยเน้นที่ความเข้มทางอารมณ์ที่บุคคลได้มีประสบการณ์ Diener (1984) ได้อ้างถึงความเข้มทางอารมณ์ไว้ว่าเป็นมิติที่สองของความรู้สึกทางอารมณ์ที่ดี (affective well-being) Larsen, Diener และ Emmons ได้อ้างว่า บุคคลที่มีความเข้มทางอารมณ์มากจะประเมินคะแนนอารมณ์ที่มีในเหตุการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตตนอย่างเข้มข้น

แต่กระนั้นก็ตามความเข้มทางอารมณ์กลับมีความสัมพันธ์น้อยมากกับความสุข ความพึงพอใจในชีวิตและอารมณ์โดยทั่ว ๆ ไปและไม่สัมพันธ์กับการวัดความรู้สึกที่ดีโดยทั่ว ๆ ไป ตรงกันข้ามกลับมีความสัมพันธ์อย่างยิ่งกับความวิตกกังวล และความเจ็บป่วยทางกาย

ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่าความเข้มทางอารมณ์เป็นรูปแบบหนึ่งของตัวแปรทางอารมณ์มากกว่าที่จะเป็นอีกมิติหนึ่งของความรู้สึกที่ดี ความเข้มทางอารมณ์จึงเหมาะที่จะเป็นข้อมูลที่สัมพันธ์กับเรื่องอารมณ์มากกว่า

2.1.4 การจำแนกโครงสร้างภายในและภายนอก (The Inner-Outer Distinction) Chamberlain ได้อ้างถึงงานของ Lawton (1983 อ้างใน Chamberlain, 1988)

ถึงความแตกต่างระหว่างความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัยในมิติภายใน-ภายนอก โดยที่ Lawton ได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบพบว่า อารมณ์ทางลบและตัวแปรอื่นๆ เช่น ความวิตกกังวลทางสังคม (Social anxiety) เป็นตัวแปรที่มาจากโครงสร้างภายใน ส่วนอารมณ์ทางบวกและตัวแปรอื่นๆ เช่น ความพึงพอใจในเพื่อน (Satisfaction with friends) เป็นตัวแปรที่มาจากโครงสร้างภายนอก Lawton เสนอว่า มิติทั้งสองนี้ได้สะท้อนถึงการตอบสนองในเรื่องความรู้สึกที่ดีภายใน (Interior) และการตอบสนองของความรู้สึกที่ดีภายนอก (Exterior)

มีการทำการทดสอบใหม่ถึงตัวแปรที่เกี่ยวกับอารมณ์ทางบวกและอารมณ์ทางลบ พบว่าอารมณ์ทางลบมีแนวโน้มที่จะได้รับอิทธิพลจากตัวแปรภายในโดยตรง เช่น การรับรู้ความเครียดและอาการเครียด ในขณะที่ อารมณ์ทางบวกได้รับอิทธิพลจากตัวแปรภายนอกโดยตรง เช่น การสนับสนุนทางสังคม ดังนั้นจึงอาจจะกล่าวได้ว่า การตอบสนองทางอารมณ์เป็นผลมาจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสถานการณ์ Diener และ Emmons (1984) ได้สรุปว่า อารมณ์ทางลบได้รับอิทธิพลจากปัจจัยทางสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมน้อยมากแต่จะได้รับอิทธิพลมาจากตัวแปรด้านบุคคล

ยิ่งกว่านั้น ความแตกต่างในเรื่องโครงสร้างภายใน-ภายนอกนี้ได้รับการสนับสนุนจากนักวิจัยที่ทำการวิจัยในเรื่องความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัย เช่น Campbell Emmons และ Diener นักวิจัยเหล่านี้ได้ทดสอบกระบวนการในการพิจารณาต่างๆ ที่สามารถจำแนกโครงสร้างภายในและโครงสร้างภายนอก เช่นในเรื่องของความปรารถนาสามารถพิจารณาได้ว่าเป็นโครงสร้างภายใน ส่วนการประเมินเพื่อเปรียบเทียบอาจมองได้ว่าเป็นโครงสร้างภายนอก

Diener (1984) ได้รวบรวมคำจำกัดความของความรู้สึกที่ดีและความสุขไว้ โดยสามารถจัดได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. ความรู้สึกที่ดี (well-being) ได้คำจำกัดความมาจากเกณฑ์ภายนอก เช่น ความดีหรือ ความศักดิ์สิทธิ์ Diener ได้อ้างถึงงานของ Coan (1977 อ้างใน Diener, 1984) ที่ได้ทบทวนมโนทัศน์ต่างๆ ที่เป็นเงื่อนไขทางความคิดว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามวัฒนธรรมและยุคสมัยที่แตกต่างกันไป มาตรฐานของคำจำกัดความของความสุข ไม่ได้พิจารณาถึงสภาพความรู้สึกส่วนตัวแต่ละคำนี้ถึงคุณลักษณะอันพึงปรารถนา ดังนั้นเมื่อ Aristotle ได้เขียนถึงความสุข (Eudaemonia) ว่าการเพิ่มความสุขทำให้ชีวิตมีความดีงามมากขึ้น ความสุขในที่นี้จึงไม่ใช่ความสุขที่เป็นคำจำกัดความที่ตรงกับความรู้สึกมีความสุขในสมัยนี้

2. นักสังคมศาสตร์ได้ให้ความสนใจกับคำถามว่า อะไรเป็นตัวนำให้คนประเมินชีวิต

ตนเองในทางบวก คำจำกัดความของความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัยจึงมาจากการระบุความพึงพอใจในชีวิตและขึ้นอยู่กับมาตรฐานในการตอบ เพื่อจะตัดสินว่าอะไรคือชีวิตที่ดี ถึงแม้ว่าความรู้สึกที่ดีที่มาจากความรู้สึกส่วนตัวจะกลายเป็นแนวคิดอันเป็นที่นิยมในช่วงศตวรรษนี้ ตัวอย่างเช่น Marcus Aurelius (อ้างใน Campbell, 1976) ได้ระบุว่า “คนเราจะไม่มีความสุขถ้าเขาคิดว่าเขาไม่มีความสุข” Shin และ Johnson (1978) ได้ให้คำจำกัดความรูปแบบของความสุว่าเป็น “การประเมินทั่วๆ ไปถึงคุณภาพชีวิตของบุคคลตามเกณฑ์มาตรฐานที่บุคคลได้เลือกไว้” Diener ได้อ้างถึงงานของ Andrews และ Withey (1976) ว่าพวกเขาได้ให้คำจำกัดความของความสุคือ สิ่งที่ทำให้เกิดสอดคล้องระหว่างความปรารถนาความพึงพอใจ และจุดมุ่งหมาย

3. ความหมายของความสุในที่นี้จะมีความใกล้เคียงกับคำที่มักใช้พูดคุยประจำวัน แสดงถึงความสำคัญของความรู้สึกทางบวกมากกว่าความสำคัญของความรู้สึกทางลบ คำจำกัดความของความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัยจึงเน้นที่ “ประสบการณ์ทางอารมณ์ที่นำพึงพอใจ” หมายถึง คนมีประสบการณ์ทางอารมณ์ที่ดีมากตลอดช่วงชีวิต

จากการศึกษาเรื่อง ความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัยที่ Diener ได้ศึกษาไว้สามารถแบ่งความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัยได้เป็น 3 มิติ คือ ความสุโดยรวม ความพึงพอใจในชีวิตและความรู้สึกทางบวก ซึ่งอาจสรุปได้ว่า

ความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัย หมายถึง การประเมินชีวิตของบุคคลในลักษณะที่เป็นบวก (ประเมินชีวิตตนในทางที่ดี) มีลักษณะการระบุถึงเรื่องความพึงพอใจในชีวิตโดยต้องอาศัยเกณฑ์มาตรฐานในการตอบคำถามที่เกี่ยวข้องกับการมีชีวิตที่ดี ความสุจึงเป็นการประเมินคุณภาพชีวิตในทุกๆ ด้านของบุคคลตามเกณฑ์ที่บุคคลได้ตั้งไว้เอง ความสุจึงเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ สอดคล้องกับความปรารถนาและจุดมุ่งหมายที่บุคคลวางไว้ อีกทั้งยังต้องพิจารณาถึงอารมณ์ความรู้สึกทางบวกมากกว่าความรู้สึกในทางลบ

ดังนั้น Diener (1994) จึงสามารถสรุปขอบเขตของความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัยว่ามีลักษณะที่ครอบคลุม 3 ประการคือ

ประการแรก คือ เป็นเรื่องเฉพาะบุคคล ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ได้รับอิทธิพลจากรู้สึกส่วนตัว

ประการที่สอง คือ ไม่ใช่เป็นแค่เพียงการวัดการไม่มีปัจจัยทางลบเท่านั้น แต่ยังหมายรวมถึงการวัดปัจจัยทางบวกด้วย

ประการที่สาม คือ เป็นการวัดโดยการประเมินลักษณะทั่วๆ ไปมากกว่าจะเป็นการประเมินในวงแคบเฉพาะเรื่อง มักเป็นการประเมินชีวิตของบุคคลในแง่มุมโดยรวม

จากการที่ Diener ได้ศึกษางานที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัย เขาได้ระบุว่า ความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัยเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ชีวิตของบุคคล อันประกอบด้วย การตัดสินใจทางปัญญา (Cognitive judgement) และปฏิกิริยาทางความรู้สึก (Affective reactions) ตัวอย่างเช่น การศึกษาถึงเรื่อง ความสุข ความพึงพอใจ ขวัญ และความรู้สึกทางบวก

Diener (1984) ได้ศึกษางานที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัยไว้อย่างละเอียด เขาได้แบ่งลักษณะของความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัยไว้ 3 ประการ ได้แก่

1. ความสุข (Happiness)

ความสุข เป็นสิ่งที่คนโดยทั่วไปยึดถือร่วมกันว่าเป็นจุดมุ่งหมายสูงสุดของชีวิต (Fordyce, 1987) Fordyce ได้อ้างถึง Aristotle นักปราชญ์ในยุคโบราณที่ได้ให้คำจำกัดความของความสุขไว้ว่า ความสุข หมายถึง สิ่งที่สำคัญที่อยู่เหนือสิ่งใดที่ควรคำนึงถึงอื่น ๆ ทั้งโลก ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางว่า ความสุขและเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความสุข คือ ความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัยนั้นสามารถวัดได้ และสามารถหาค่าความเที่ยงและความตรงได้ (Campbell, 1976; Diener, 1984)

Diener ได้อ้างถึงทัศนะของ Bradburn (1969 อ้างใน Diener, 1984) ไว้ว่า ความสุขประกอบด้วยองค์ประกอบสองประการที่ต้องนำมาเปรียบเทียบกัน คือ ความรู้สึกทางลบและความรู้สึกทางบวก

ความสุขนั้นจึงอาจจะมีคำจำกัดความได้มากมาย Veenhoven (1991) ได้ให้คำจำกัดความของความสุขว่า ความสุข เป็นการคิดถึงระดับที่บุคคลตัดสินเรื่องคุณภาพชีวิตที่ผ่านมา ทั้งหมดของตนเป็นการตัดสินชีวิตในแง่มุมที่ตนพอใจ อีกนัยหนึ่งคือ บุคคลมีความชอบพอใจในชีวิตของตนได้อย่างดีเพียงไร ดังนั้น ความสุขอาจจะเรียกได้ว่าเป็นความพึงพอใจในชีวิตก็ได้ อาจจะเรียกได้อีกอย่างว่า ความสุขเป็นเหมือนเจตคติที่บุคคลมีต่อชีวิตของตน

มีหลักฐานที่แสดงว่า การประเมินลักษณะทั้งหมดของชีวิต จากข้อมูลมากกว่า 2 แหล่ง คือ คนเรามีความรู้สึกโดยทั่วๆ ไปดีเพียงไร และ ชื่นชอบกับชีวิตตนเองอย่างไรเมื่อเทียบกับมาตรฐานความสำเร็จ องค์ประกอบในการประเมิน คือ

- องค์ประกอบทางด้านอารมณ์ เป็นระดับของอารมณ์ต่างๆ ที่เป็นประสบการณ์อันพึงพอใจจะเรียกว่า ระดับขั้นของความสุข (hedonic level)

- องค์ประกอบด้านปัญญา เป็นระดับที่บุคคลรับรู้ว่าคุณค่าที่ได้รับในสิ่งที่ตนปรารถนา และจะเรียกว่า ความพอใจ (Contentment)

คำจำกัดความของความสุ่มที่มาจากหลายที่ แต่โดยมากแล้วมักจะมาจากการประเมิน และการเปรียบเทียบ เป็นกระบวนการรับรู้ทางจิตมากกว่าความเป็นจริงในชีวิตคน และความสุ่มแตกต่างกันไปตามการกำหนดเอาเองของแต่ละคน จะเห็นได้ว่าความสุ่มนั้นมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องทั้งด้านอารมณ์และปัญญาอันได้แก่ อารมณ์ทางบวกและอารมณ์ทางลบ กับความพึงพอใจในชีวิต

2. ความพึงพอใจในชีวิต (Life satisfaction)

ดังที่ Diener 1984 ได้ระบุว่า ความพึงพอใจในชีวิตมีลักษณะเป็นการพิจารณาตัดสินทางปัญญา ซึ่งเป็นการคิดพิจารณาตัดสินถึงชีวิตของตนเอง และจากงานที่ได้เขียนถึงเรื่อง ความพึงพอใจในชีวิต ได้สรุปไว้ว่า ความพึงพอใจในชีวิตโดยทั่วไปมักจะถูกศึกษาโดยแบ่งเป็นแง่มุมต่างๆ เช่น ความพึงพอใจในงาน ความพึงพอใจในชีวิตสมรส ความพึงพอใจมักจะมีความสัมพันธ์กับตัวแปรทำนายในหลายๆ เรื่อง

Pavot และ Diener (1993b) ได้ระบุว่า ความพึงพอใจในชีวิตในแง่มุมของความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัย ต้องอาศัยกระบวนการในการพิจารณาตัดสินใจ ดังนั้นความพึงพอใจในชีวิต หมายถึง การประเมินคุณภาพชีวิตของบุคคลตามมาตรฐานที่ตนเองเป็นผู้กำหนด และดูเหมือนจะเป็นการเปรียบเทียบการรับรู้สิ่งแวดล้อมโดยทั่วไปในชีวิตของบุคคลกับการกำหนดมาตรฐานโดยตนเองหรือตนเองเป็นผู้ตั้งมาตรฐาน และถ้าระดับ (degree) ที่ได้รับเป็นไปตามมาตรฐานที่ตนได้ตั้งไว้ บุคคลผู้นั้นจะมีการรายงานความพึงพอใจในชีวิตสูง ดังนั้นความพึงพอใจในชีวิตจึงเป็นการรับรู้ถึงการพิจารณาตัดสินด้วยองค์ประกอบทางปัญญาในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของแต่ละบุคคล อันเป็นไปตามมาตรฐานที่ตนได้ตั้งไว้

Diener (1994) ได้อ้างถึงงานของ Campbell, Converse และ Rodger (1976) ว่า ความพึงพอใจ เป็นองค์ประกอบทางปัญญา เช่น การรับรู้ความไม่สอดคล้องระหว่างความปรารถนา (aspiration) และความสำเร็จ (achievement) บุคคลจะมีการรายงานความพึงพอใจต่ำ อย่างไรก็ตามคนแต่ละคนมีการให้น้ำหนักองค์ประกอบที่แตกต่างกัน เพราะคนแต่ละคนมีมาตรฐานของการมีชีวิตที่ดีแตกต่างกันไป เช่นมาตรฐานของความสำเร็จของนาย ก. แตกต่างจากมาตรฐานความสำเร็จของนาย ข. ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะต้องประเมินถึงการตัดสินถึงในแง่มุมต่างๆ ของชีวิตบุคคลโดยรวมมากกว่าจะตัดสินโดยแง่เฉพาะแง่มุมใดแง่มุมหนึ่ง

3. ความรู้สึกทางบวก (Positive affect)

เป็นความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ทางบวกและทางลบ ซึ่งอารมณ์ทั้งสองชนิดนี้เป็นองค์ประกอบทางด้านอารมณ์ที่มีความเป็นอิสระจากกัน การขาดความรู้สึกทางลบไม่เหมือนกับการมีความรู้สึกทางบวก (Bradburn, 1969 อ้างใน Diener, 1984)

ในเรื่องของความรู้สึกทางบวกนี้ คือ องค์ประกอบทางด้านอารมณ์ของความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัย การจะศึกษาถึงความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัย ในด้านความรู้สึกทางบวกนี้จะต้องศึกษาอารมณ์ที่บุคคลมีทั้งสองแบบ อาจจะสรุปได้ว่าบุคคลที่มีคะแนนความรู้สึกทางบวกมากกว่า ความรู้สึกลบจะมีความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัยมากกว่าผู้ที่มียอารมณ์ทางลบมากกว่าอารมณ์ทางบวก

2.2 สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการประเมินความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัย

Chamberlain ได้กล่าวถึงเรื่องที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัย โดยสามารถแบ่งได้เป็น 3 ประการ คือ

1) ช่วงเวลาที่ทำกรประเมินมาตร

เวลาเป็นสิ่งสำคัญต่อการประเมินความรู้สึกที่ดี ในการศึกษาของ Bryant และ Veroff (1984 อ้างใน Chamberlain, 1988) จึงแก้ปัญหาในเรื่องของช่วงเวลาประเมินมาตร โดยข้อเท็จจริงจะแบ่งออกเป็น ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต องค์ประกอบของความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัยนั้นมีความปะปนกัน เช่น การวัดความพึงพอใจในชีวิตเป็นการวัดลักษณะของชีวิตโดยทั่วๆ ไป ในระยะยาว หากการวัดในเรื่องของอารมณ์ เช่น ความรู้สึกทางบวกจะมีช่วงระยะเวลาที่คงอยู่สั้นกว่า

2) การมีลักษณะผสมผสานปะปนกัน

ในการวัดองค์ประกอบของความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัยนั้น ควรพิจารณาถึงลักษณะที่ผสมผสานปะปนกันของมิติที่เป็นองค์ประกอบ เช่นบางคนอาจจะมีการรายงานว่าคุณมีความพึงพอใจในชีวิต-มีความสุข, บางคนอาจจะรายงานว่าคุณมีความพึงพอใจในชีวิต-ไม่มีความสุข, บางคนอาจรายงานว่าคุณไม่มีความพึงพอใจในชีวิต-ไม่มีความสุข และ บางคนก็อาจจะรายงานว่าคุณไม่มีความพึงพอใจในชีวิต-มีความสุข (Michalos, 1980 อ้างใน Chamberlain, 1988)

3) ความคงที่ของโครงสร้าง

Campbell (1976) พบว่าคนในแต่ละวัยมีการรายงานความสุขมากกว่าความพึงพอใจที่แตกต่างกัน เช่น วัยรุ่นจะรายงานว่าคุณมีความสุขมากกว่าคนสูงอายุ แต่จะมีการรายงานว่าคุณมีความพึงพอใจน้อยกว่าคนสูงอายุ และพบว่า เพศ วัย สีมว เชื้อชาติ รายได้ มีผลให้คนรายงานความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัยต่างกัน

ส่วน Pavot และ Diener (1993a) ได้ระบุว่า การศึกษาถึงความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัยจะต้องมีการพิจารณาถึงผลกระทบของอารมณ์ในขณะที่ตอบโดยการรายงานด้วยตนเอง (current mood) ว่ามีผลกระทบต่อความพึงพอใจในชีวิตและความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัย (Schwarz และ Clore, 1983 อ้างใน Pavot และ Diener, 1993a) ได้รายงานว่ามีผู้ตอบมาตรการรายงานด้วยตนเองที่กำลังมีอารมณ์ดีจะมีการรายงานระดับของความพึงพอใจในชีวิตโดยรวม และมีคะแนนความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัยสูงกว่าผู้ตอบที่กำลังมีอารมณ์ไม่ดี ข้อค้นพบเหล่านี้ได้เสนอว่า บุคคลมีการใช้สภาวะทางอารมณ์ของตน ที่ตนได้มีประสบการณ์ในขณะนั้นเป็นแหล่งของข้อมูลในการประเมินระดับของความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัยและความพึงพอใจในชีวิต

จากผลที่ได้พบนั้นอารมณ์ในขณะที่มีการรายงานความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัยนั้น เป็นปัจจัยที่ซับซ้อนเหมือนข้อกระทงนั้นถูกแทนที่โดยแบบสอบถามที่สามารถมีผลกระทบอย่างชัดเจนต่อการตอบเพื่อประเมินข้อกระทงในเรื่องความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัยและความพึงพอใจในชีวิต ตัวอย่างที่ Pavot และ Diener ได้ยกตัวอย่าง คือ งานของ Strack, Martin, และ Schwarz (1988 อ้างใน Pavot และ Diener, 1993a) พบว่ามีค่าความสัมพันธ์อย่างสูงในทางบวกระหว่างลักษณะของความถี่กับความพึงพอใจในชีวิต เมื่อมีการตอบคำถามในเรื่องความถี่ก่อน

2.3 การวัดความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัย

Chamberlain (1988) ได้สรุปไว้ว่า ความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัยมีลักษณะเป็นการวัดหลายมิติ และแต่ละมิติไม่เป็นอิสระจากกัน การให้ความสำคัญในการทดสอบมิติของความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัยนั้น โดยทั่วไปจะสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วนหลักในเรื่องที่เกี่ยวกับการมีความรู้สึกที่ดี ได้แก่ ความพึงพอใจในชีวิต อารมณ์ทางบวกและอารมณ์ทางลบ การจำแนกระหว่างมิติในด้านอารมณ์ และมิติทางด้านปัญญา ดูจะเป็นมโนทัศน์ที่นักวิจัยต่างๆ ไปนิยมใช้ ส่วนการจำแนกระหว่างมิติด้านอารมณ์ทางบวกและอารมณ์ทางลบ ก็มีแนวโน้มที่กำลังได้รับความสนใจมากขึ้น

Diener (1984) ได้ศึกษาต่อเนื่องถึงการประเมินความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัยโดยวิธีการรายงานด้วยตนเอง เขาได้ศึกษามาตรวัดที่ใช้วัดความรู้สึกที่ดีเป็นจำนวนมาก มีมาตรวัดความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัยที่ Diener ได้ศึกษาไว้หลายมาตร ผู้วิจัยเลือกนำมามาตรวัด 3 มาตร เพื่อนำมาหาความตรง ความเที่ยงเพื่อนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการทำวิจัย มาตรที่เลือกมาใช้งาน

1. มาตรวัดความสุข (Happiness measures) ของ Fordyce (1987)

คุณภาพของมาตร มาตรวัดความสุขแบ่งออกเป็นข้อคำถามหลัก 2 ข้อ โดยแบ่งออกเป็นข้อที่หนึ่ง คือ การให้เลือกตอบความสุขที่แบ่งออกเป็น 11 ช่วง และข้อที่ 2 จะให้ผู้ตอบมาตรระบุว่าตนมีเปอร์เซ็นต์ของเวลาที่รู้สึกมีความสุข เปอร์เซ็นต์ของเวลาที่รู้สึกไม่มีความสุข และเปอร์เซ็นต์ของเวลาที่รู้สึกกลางๆเพียงใด โดยได้รายงานค่าความเที่ยงแบบสอบซ้ำ

(test-retest) ของมาตรทั้ง 2 ข้อ โดยได้แบ่งเป็นช่วงๆ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ตารางแสดงค่าความเที่ยงแบบสอบซ้ำของมาตรวัดความสุข ของ Fordyce (1987)

ช่วงเวลาในการวัด	จำนวน ตัวอย่าง(คน)	ค่าความเที่ยง (อัลฟา)
ระยะห่าง 2 วันจากที่วัดครั้งแรก	111	0.98
ระยะห่าง 2 อาทิตย์จากที่วัดครั้งแรก	105	0.86
ระยะห่าง 2 อาทิตย์จากที่วัดครั้งแรก	58	0.88
ระยะห่าง 1 เดือนจากที่วัดครั้งแรก	57	0.81
ระยะห่าง 4 เดือนจากที่วัดครั้งแรก	71	0.82
ระยะห่าง 4 เดือนจากที่วัดครั้งแรก	27	0.67

Fordyce ได้หาความตรงสอดคล้อง และหาความตรงตามภาวะสันนิษฐานกับมาตรหลายมาตร เช่น มีการหาความตรงสอดคล้อง (convergent validity) กับมาตร Affectometer-2 ของ Kammann และ Flett (1981) พบว่ามีค่าสหสัมพันธ์ในระดับสูงถึง 0.71 และหาความตรงสอดคล้องกับมาตร D-T scale ของ Andrews และ Withy (1976) พบว่ามีค่าสหสัมพันธ์ 0.58 เป็นต้น และยังหาความตรงตามภาวะสันนิษฐาน (construct validity) โดยหาสหสัมพันธ์ระหว่างมาตร Eysenck Personality Questionnaire (EPQ) พบค่าสหสัมพันธ์ในหัวข้อ ลักษณะชอบพบปะสมาคม (Extroversion) เท่ากับ 0.56 และมีสหสัมพันธ์กับพวกไม่มั่นคงทางอารมณ์ (Neuroticism) เท่ากับ -0.41 เป็นต้น (อ้างใน Fordyce, 1988)

ตัวอย่าง มาตรการวัดความสุข ของ Fordyce (1987)

1. กรุณาทำเครื่องหมาย / ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพที่เป็นจริงของท่าน โดยทั่วๆ ไปแล้ว ท่านรู้สึกว่าคุณมีความสุข หรือ ไม่มีความสุขอย่างไร

- () 10. มีความสุขอย่างยิ่ง (รู้สึกดีใจมาก เต็มไปด้วยความสนุกสนาน วิเศษมาก)
- () 9. มีความสุขมาก (รู้สึกดีจริงๆ ว่าง)
- () 8. มีความสุขค่อนข้างมาก (มีกำลังใจดี รู้สึกดี)
- () 7. มีความสุขปานกลาง (รู้สึกค่อนข้างดีและค่อนข้างจะสนุกสนาน)
- () 6. มีความสุขเล็กน้อย (รู้สึกดีกว่า การมีความรู้สึกกลางๆ เล็กน้อย)
- () 5. กลางๆ (ไม่รู้สึกมีความสุขหรือไม่มีความสุข)
- () 4. ไม่มีความสุขเล็กน้อย (รู้สึกแย่กว่าการมีความรู้สึกกลางๆ เล็กน้อย)
- () 3. ไม่มีความสุขปานกลาง (รู้สึกค่อนข้างแย่)
- () 2. ไม่มีความสุขค่อนข้างมาก (ค่อนข้างเศร้า ใจลงน้อยลง)
- () 1. ไม่มีความสุขมาก (เศร้าใจ ซัดกำลังใจ)
- () 0. ไม่มีความสุขอย่างยิ่ง (เศร้าใจมาก รู้สึกแย่มากๆ)

2. โปรดอย่าให้อารมณ์ในขณะนี้ของท่านมาเป็นพื้นฐานในการตอบ โดยเฉลี่ยแล้ว ท่านรู้สึกมีความสุขกี่เปอร์เซ็นต์ของเวลา ท่านรู้สึกไม่มีความสุขกี่เปอร์เซ็นต์ของเวลา และท่านรู้สึกกลางๆ กี่เปอร์เซ็นต์ของเวลา โปรดตอบลงในช่องว่างข้างล่างนี้ กรุณาอย่าลืมว่าความรู้สึกทั้ง 3 อย่างจะต้องรวมกันได้เท่ากับ 100%

โดยเฉลี่ยแล้วท่าน

รู้สึกมีความสุข _____%

รู้สึกไม่มีความสุข _____%

รู้สึกกลางๆ _____%

รวม 100 %

2. มาตรฐานวัดความพึงพอใจในชีวิต (Satisfaction with life scale) ของ Pavot และ Diener (1993b) คุณภาพของมาตรฐานวัดความพึงพอใจในชีวิต 5 ข้อกระทง มาตรฐานวัดในการวิจัยครั้งนี้ Pavot และ Diener ได้ศึกษาโดยการรวบรวมข้อมูล (Normative data) เกี่ยวกับความเที่ยงของมาตรฐานนี้ โดยรวบรวมข้อมูลจากผู้ที่ศึกษาดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ตารางแสดงค่าความเที่ยงแบบสอบซ้ำของมาตรฐานวัดความพึงพอใจในชีวิต Pavot และ Diener (1993b)

ผู้ที่ศึกษามาตร	ระยะห่างในการวัดระหว่างครั้งแรกและครั้งหลัง	จำนวนตัวอย่าง (คน)	ค่าความเที่ยงของการวัดครั้งแรกโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์คงที่ภายใน	ค่าความสัมพันธ์ของการวัดความเที่ยงแบบสอบซ้ำ
Diener et al. (1985)	2 เดือน	176	0.87	0.82
Pavot et al. (1991)	1 เดือน	130	0.85	0.84
Magnus, Diener, Fujita, และ Pavot (1992)	4 ปี	27	0.87	0.54

งานวิจัยชิ้นนี้ Pavot และ Diener (1993b) ได้ศึกษาความตรงเชิงภาวะสันนิษฐานโดยใช้วิธีกลุ่มตัวอย่างที่รู้ลักษณะกลุ่มสูง-ต่ำ (known group) โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มระหว่างผู้ที่มีความพึงพอใจในชีวิต เช่น บุคคลทั่วไป กับผู้ที่ไม่พึงพอใจในชีวิต คือ นักโทษ ผู้ป่วยโรคจิต นักเรียนยากจน และผู้หญิงที่ถูกข่มขืน พบว่าทั้ง 2 กลุ่มมีค่าตอบในมาตรฐานที่แตกต่างกันและยังหาความตรงสอดคล้องกับมาตรฐานวัดความสุขของ Fordyce พบว่ามีค่าสหสัมพันธ์กันสูงถึง 0.82

ตัวอย่าง มาตรฐานวัดความพึงพอใจในชีวิต ของ Pavot และ Diener (1993b)

ต่อไปนี้เป็นข้อความที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกของท่าน โปรดพิจารณาว่าท่านมีความรู้สึกตรงกับแต่ละข้อความมากน้อยเพียงใด

- ให้วงกลมล้อมรอบเลข 1 หากท่านพิจารณาว่าท่านมีความรู้สึกไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
 ให้วงกลมล้อมรอบเลข 2 หากท่านพิจารณาว่าท่านมีความรู้สึกไม่เห็นด้วย
 ให้วงกลมล้อมรอบเลข 3 หากท่านพิจารณาว่าท่านมีความรู้สึกไม่เห็นด้วยน้อย
 ให้วงกลมล้อมรอบเลข 4 หากท่านพิจารณาว่าท่านมีความรู้สึกว่าตัดสินใจไม่ได้
 ให้วงกลมล้อมรอบเลข 5 หากท่านพิจารณาว่าท่านมีความรู้สึกเห็นด้วยน้อย
 ให้วงกลมล้อมรอบเลข 6 หากท่านพิจารณาว่าท่านมีความรู้สึกเห็นด้วย
 ให้วงกลมล้อมรอบเลข 7 หากท่านพิจารณาว่าท่านมีความรู้สึกเห็นด้วยอย่างยิ่ง

โปรดวงกลมล้อมรอบตัวเลข
 ในแต่ละข้อเพียงหนึ่งตัว

1. โดยมากแล้วชีวิตของฉันมักเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ฉันวางไว้.....1 2 3 4 5 6 7
2. สภาพชีวิตของฉันเป็นสิ่งที่ดีมาก1 2 3 4 5 6 7
3. ฉันมีความพึงพอใจในชีวิต1 2 3 4 5 6 7

3. มาตรฐานวัดความรู้สึกทางบวก (The PANAS Scales) ของ Watson, Clark และ Tellegen (1988) มาตรฐานนี้เป็นมาตรฐานที่สร้างขึ้นเพื่อใช้วัดอารมณ์ทางบวกและอารมณ์ทางลบของบุคคล ตามหัวข้อเรื่องความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัย จะต้องมีการวัดอารมณ์ของอัตบุคคลโดยผู้ที่มีความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัย ควรมีคะแนนในมาตรฐานนี้เป็นคะแนนทางบวกมากกว่าคะแนนทางลบ มาตรฐานนี้แบ่งเป็นการประเมินคำคุณศัพท์ทางบวก 10 คำ และคำคุณศัพท์ทางลบอีก 10 คำ แต่ละคำจะเป็นคำคุณศัพท์ที่แสดงถึงอารมณ์ลักษณะต่างๆ คำทางบวกเช่น ภาคภูมิใจ กระตือรือร้น คำคุณศัพท์ทางลบ เช่น อับอาย หวาดกลัว เป็นต้น

คุณภาพของมาตร Watson, Clark และ Tellegen ได้หาความเที่ยงภายในและความเที่ยงแบบสอปซ้ำ ค่าที่แสดงถึงอารมณ์ทางบวก (PA) เช่น สบายใจ ดีใจ ส่วนค่าที่แสดงถึงอารมณ์ทางลบ (NA) เช่น แอ อับอาย เป็นต้น ค่าสหสัมพันธ์ระหว่าง PA และ NA เท่ากับ -0.12 ถึง -0.23 มีค่าความเที่ยงแบบสัมประสิทธิ์ภายใน Internal Consistency ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าความเที่ยงภายใน (สัมประสิทธิ์อัลฟา) และค่าสหสัมพันธ์ระหว่างมาตร PA NA

ช่วงเวลาที่ประเมิน	n	สัมประสิทธิ์ ความเที่ยง ของ PA	สัมประสิทธิ์ ความเที่ยง ของ NA	สหสัมพันธ์ ระหว่างมาตร PA และ NA
อารมณ์ขณะที่กำลังประเมิน	660	.89	.85	-.15
อารมณ์ในวันที่ประเมิน	657	.90	.87	-.12
อารมณ์เมื่อ 2-3 วันก่อน	1,002	.88	.85	-.22
อารมณ์เมื่อ 2-3 สัปดาห์ก่อน	586	.87	.87	-.22
อารมณ์เมื่อปีที่แล้ว	649	.86	.84	-.23
อารมณ์โดยทั่วไป	663	.88	.87	-.17

PA = อารมณ์ทางบวก NA = อารมณ์ทางลบ

ส่วนความเที่ยงแบบสอปซ้ำ โดยทิ้งระยะห่างจากการวัดครั้งแรก 8 สัปดาห์ ดูได้ดังตารางที่ 4 ตารางที่ 4 ตารางแสดงค่าความเที่ยงแบบสอปซ้ำของมาตร PANAS วัดครั้งแรกและครั้งหลังห่างกัน 8 สัปดาห์ (Watson, Clark และ Tellegen, 1988)

ช่วงเวลาที่ประเมิน	ค่าความเที่ยงแบบสอปซ้ำ	
	PANAS PA	PANAS NA
อารมณ์ขณะที่กำลังประเมิน	.54	.45
อารมณ์ในวันที่ประเมิน	.47	.39
อารมณ์เมื่อ 2-3 วันก่อน	.48	.42
อารมณ์เมื่อ สัปดาห์ก่อน	.47	.47
อารมณ์เมื่อ 2-3 สัปดาห์ก่อน	.58	.48
อารมณ์เมื่อปีที่แล้ว	.63	.60
อารมณ์โดยทั่วไป	.68	.71

n = 101 PA = อารมณ์ทางบวก NA = อารมณ์ทางลบ

การหาความตรง มีการหาความตรงของมาตรโดยหาความตรงภายนอกกับมาตรต่าง ๆ เช่น Hopkins Symptom Checklist (HSCL) ของ Derogatis, Lipman, Rickels, Uhlenhuth, และ Covi, 1974 ; Beck Depression Inventory (BDI) ของ Beck et al., 1961; และ A-State ของ Spielberger et al., 1970; ย่างใน Pavot และ Diener, 1993.

ตัวอย่าง มาตรวัดความรู้สึกทางบวกและความรู้สึกทางลบ ของ Watson Clark และ Tellegen (1988)

กรุณาย่านแต่ละข้อแล้วตอบคำถามตามความเป็นจริง โดยกรอกตัวเลขที่ตรงกับความรู้สึกของท่านลงในช่องของแต่ละคำ ให้ครบทั้ง 4 ช่วงเวลา

- 1 = รู้สึกน้อยมากหรือแทบจะไม่รู้สึกเลย
- 2 = รู้สึกน้อย
- 3 = รู้สึกปานกลาง
- 4 = รู้สึกค่อนข้างมาก
- 5 = รู้สึกมากที่สุด

คำแสดงความรู้สึก	ขณะนี้	2-3วัน ก่อน	สัปดาห์ ที่แล้ว	โดยทั่วไป
สนใจบางสิ่งบางอย่าง +				
โศกเศร้า -				
ตื่นเต้น +				

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในเรื่อง ความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรม ตามแนวคิดของ Lerner ได้ถูกนำไปศึกษามากมายทั้งที่เป็นการศึกษาเชิงทดลอง และการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ แต่การศึกษาในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมกับความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัยนั้น มีอยู่เพียงหนึ่งเรื่อง คือเรื่อง Belief in a just world as a source of subjective well-being. ที่ Dalbert (1992) ได้ศึกษาไว้ Dalbert ได้นำเสนอเรื่องในโอกาส การประชุมทางจิตวิทยา

ระหว่างประเทศ ครั้งที่ 25 ณ กรุงบรัสเซล ประเทศเบลเยียม แต่งานชิ้นนี้ไม่เป็นที่แพร่หลาย เนื่องจากเป็นงานที่ยังไม่มีการตีพิมพ์ ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจะเสนองานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมกับตัวแปรที่มีลักษณะที่มีความใกล้เคียงกับความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัย ซึ่งจะเสนองานวิจัยดังต่อไปนี้

งานวิจัยในต่างประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเรื่องแรกที่ผู้วิจัยนำมาอ้างอิงถึงการวิจัยของของ Lipkus, Dalbert และ Siegler (1996) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ความสำคัญของความแตกต่างในความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมระหว่างตนเองเปรียบเทียบกับผู้อื่น เกี่ยวข้องกับการมีลักษณะทางจิตที่ดี การวิจัยชิ้นนี้แบ่งออกเป็น 2 วิธี

วิธีที่ 1 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี เพศชาย 51 คนและ เพศหญิง 43 คน กลุ่มตัวอย่างจะต้องตอบแบบสอบถาม จากมาตราต่างๆโดยแบ่งเป็น

- มาตรวัด ความเชื่อโดยทั่วไปว่าโลกนี้มีความยุติธรรม (Several belief in a just world scales) ที่สร้างโดย Lipkus (1991)
- มาตรการย่อในเรื่องความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรม ที่สร้างโดย Janoff-Bulman (1989) มีข้อกระทง 32 ข้อ ชื่อว่ามาตรข้อสมมติเกี่ยวกับโลก (World assumption scale)
- มาตรวัดว่าโลกนี้มีความยุติธรรมที่แบ่งตามการรับรู้ของตนเอง (self) และการรับรู้ผู้อื่น (others) ที่ปรับมาตรมาจากมาตรของ Lipkus (1991) มาตรนี้แบ่งออกเป็นมาตรวัดว่าโลกนี้มีความยุติธรรมที่แบ่งตามการรับรู้ของตนเอง (self) 8 ข้อกระทง และเป็นการรับรู้ผู้อื่น (others) อีก 8 ข้อกระทง

หลังจากตอบมาตร 3 มาตรนี้แล้ว กลุ่มตัวอย่างจะต้องตอบมาตรวัดอีก 4 มาตร คือ

- มาตรวัดความซึมเศร้า (Center for Epidemiological Studies Depression Scale) ของ Radloff (1977)
- มาตรวัดความเครียด (Stress scale) ของ Cohen และ Williamson (1988)
- มาตรวัดความพึงพอใจในชีวิต (Life satisfaction scale) ของ Diener, Emmons, Larsen และ Griffin (1985)
- มาตรวัดองค์ประกอบหลักทางบุคลิกภาพ 5 รูปแบบ (NEO Five-Factor Inventory) ของ Costa และ McCrae (1989)

วิธีที่ 2 ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เรียนวิชาจิตวิทยาเบื้องต้น เพศชาย 95 คน เพศหญิง 106 คน ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างตอบมาตรวัดเหมือนวิธีที่ 1 และตอบ มาตรวัดความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรม ที่สร้างโดย Rubin และ Peplau (1975)

แล้วนำมาวัดความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมทั้งหมดมาจัดกลุ่มเป็น 3 แบบ แบ่งเป็น ตนเอง ผู้อื่น และ ทั่วๆ ไป (Global) แต่ละกลุ่มจะมีการจัดเรียงแบบลาตินสแควร์การวัดจึงมีการจัดเรียงลำดับคำถามต่างๆ กันไป โดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบคำถามเรียงไปที่ละหน้าไม่มีการเปิดสลับหน้าไป-มา ในการตอบ หลังจากตอบคำถามในมาตราที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมแล้ว กลุ่มตัวอย่างจะต้องตอบมาตรวัดลักษณะทางจิตที่ดี (Psychological well-being) 3 มาตร เหมือนวิธีที่ 1

มีการแบ่งกลุ่มการวัดลักษณะทางจิตที่ดี ออกเป็น 3 แบบ คือ เป็นรูปแบบการวัดถึงตนเอง หรือ ผู้อื่น และ แบบถ่วงดุลย์กัน (counterbalanced) ในแต่ละกลุ่มการวัดก็จะทำเป็นแบบลาตินสแควร์ด้วย หลังจากนั้นกลุ่มตัวอย่างจะต้องตอบมาตรวัดลักษณะองค์ประกอบหลักทางบุคลิกภาพ 5 ประการ คือ มาตรวัดลักษณะหลักทางบุคลิกภาพ 5 ประการ (Big Five personality) ที่สร้างโดย Goldberg (1992) แล้วผู้วิจัยสรุปให้กลุ่มตัวอย่างหึ่งคร่าวๆ ถึงงานวิจัยชิ้นนี้

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าผู้ที่มีคะแนนความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมสูงมีความซึมเศร้าและความเครียดน้อยแต่มีความพึงพอใจในชีวิตสูง ผู้ที่เชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่นทำนายถึงการมีความพึงพอใจในชีวิตแต่ไม่สามารถทำนายความซึมเศร้าและความเครียดได้ Lipkus, Dalbert, และ Siegler จึงได้สรุปไว้ว่าความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมมีความสัมพันธ์กับการมีลักษณะทางจิตที่ดี ส่วนในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางบุคลิกภาพนั้นพบว่า พวกที่มีลักษณะไม่มั่นคงทางอารมณ์ (neurotic) จะมีความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมน้อย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเรื่องที่สองซึ่งผู้วิจัยอ้างถึง เป็นการวิจัยในเรื่องความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมกับความซึมเศร้า ทำการวิจัยโดย Ritter, Benson, และ Synder (1990)

การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรม คือ บุคคลเชื่อว่าเหตุการณ์และประสบการณ์ที่เกิดขึ้นกับผู้อื่นเป็นสิ่งที่เขาสมควรได้รับมีความสัมพันธ์กับอาการซึมเศร้า

วิธีการวิจัย กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งใน นอร์ธเทิร์นไอแลนด์ คณะนักวิจัยได้ใช้วิธีสุ่มอย่างเป็นระบบเพื่อนำกลุ่มตัวอย่างมาศึกษาแล้วส่งแบบสอบถามไป 805 ชุด ได้รับข้อมูลตอบแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืนมาเพื่อใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ จำนวน 283 คน

การวัด คณะนักวิจัยได้วัด ตัวแปร 4 ตัว โดยใช้มาตรวัด 4 มาตร คือ

- 1) วัดความซึมเศร้า โดยใช้มาตรวัด Center for Epidemiological studies depression scale (CES-D) ที่สร้างโดย Radloff, (1977) มาตรนี้มีค่าความเที่ยงแบบหาสัมประสิทธิ์ความคงที่ภายใน 0.83

- 2) วัดความชำนาญ (Mastery) โดยใช้มาตรวัด Mastery scale ที่สร้างโดย Pearlin และ Schooler, (1978) มาตรนี้มีค่าความเที่ยงแบบสหสัมพันธ์ความคงที่ภายใน 0.84
- 3) วัดความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรม โดยใช้มาตรวัดที่สร้างโดย Rubin และ Peplau, (1975) มาตรนี้มีค่าความเที่ยงแบบสหสัมพันธ์ความคงที่ภายใน 0.83
- 4) วัดความยากลำบากทางเศรษฐกิจ (Economic hardship) มาตรวัดนี้สร้างโดย Pearlin et al., (1981) และปรับโดย Ross และ Huber, (1985) มีค่าความเที่ยงแบบสหสัมพันธ์ความคงที่ภายใน 0.89

ผลการวิจัยพบว่า ความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมไม่มีความสัมพันธ์กับความชำนาญ ข้อค้นพบในงานครั้งนี้คือผู้ที่มีความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมมีความซึมเศร้าน้อย และมีความสัมพันธ์ทางลบต่อกันอย่างมีนัยสำคัญและได้รับผลกระทบมาจากความลำบากทางเศรษฐกิจด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเรื่องที่สอง เป็นการวิจัยที่ทำโดย Bulman และ Wortman (1977) จุดประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาถึงการอนุมานสาเหตุของอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นกับกลุ่มตัวอย่างตามทฤษฎีความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมนั้น คนเรามีความต้องการที่จะเชื่อว่าคนได้รับในสิ่งที่สมควรจะได้รับและสมควรจะได้รับในสิ่งที่ตนได้รับ

การวิจัยนี้ศึกษาในกลุ่มตัวอย่างจำนวน 29 คน ที่ได้รับอุบัติเหตุที่กระดูกสันหลัง ทำให้เป็นอัมพาต ทุกคนเป็นคนไข้ที่อยู่ประจำในศูนย์บำบัดที่รัฐชิคาโก ประเทศสหรัฐอเมริกา อายุขณะได้รับอุบัติเหตุโดยเฉลี่ยประมาณ 27 ปี กลุ่มตัวอย่างอายุ 18-35 ปี การวิจัยครั้งนี้ Bulman ได้สัมภาษณ์ผู้ป่วยด้วยตนเองโดยใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมงต่อคน โดยคำถามเกี่ยวข้องกับอุบัติเหตุที่เกิดขึ้น และให้ผู้ป่วยตอบมาตรวัดอัตถิสิทธิ์และปรสิทธ์ที่สร้างโดย Rotter (1966) มาตรความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมของ Rubin และ Peplau (1975) และมาตรวัดลักษณะการทางศาสนา ที่สร้างโดย Poppleton และ Pilkington (1963) หลังจากให้กลุ่มตัวอย่างตอบมาตรแล้วผู้สัมภาษณ์ถามในเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินตนเองกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ความสามารถที่จะหลีกเลี่ยงอุบัติเหตุที่เกิดขึ้น เปอร์เซนต์ที่จะดำเนินตนเองหรือดำเนินผู้อื่น ปัจจัยจากสิ่งแวดล้อม ความบังเอิญ การประเมินความพิการของตนและการรับรู้ในเรื่องการมีความสุข

2-3 สัปดาห์ก่อนหน้าที่จะให้กลุ่มตัวอย่างได้ตอบมาตร Bulman ได้ให้นักสังคมสงเคราะห์ (Social workers) และพยาบาลประมาณ 20 คนตอบคำถามเกี่ยวกับความยากลำบากของงานที่นักสังคมสงเคราะห์และพยาบาลทำ Bulman พบว่า เมื่อนำคำตอบที่ได้ไปศึกษาโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบร่วมกับการอนุมานสาเหตุของคนป่วยพบว่า ผู้ที่ดำเนิน

เองเพราะรับรู้ที่สามารถหลีกเลี่ยงอุบัติเหตุได้เป็นการอย่างยิ่งต่อพยาบาลและนักสังคมสงเคราะห์

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า บุคคลจะมีการตำหนิตนเองมากถ้าเขาเชื่อว่าเขาสามารถหลีกเลี่ยงเหตุการณ์นั้นได้ มีการระบุว่าจะหลีกเลี่ยงทำให้เกิดอุบัติเหตุก็มีผลที่เป็นสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการรายงานความสุชนั้นพบว่า ถึงแม้ผู้ป่วยจะมีการรับรู้ถึงสภาพการณ์ที่เป็นลบของตนแต่สิ่งที่น่าสนใจคือ ผู้ที่มีคะแนนความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมมากกว่าก็จะมี การรายงานว่าตนมีความสุขมากกว่าผู้ที่มีคะแนนความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมน้อยกว่า

จากการวิจัยทั้งสามเรื่องข้างต้นที่ศึกษาถึง ตัวแปรต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กับความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรม เช่น ความซึมเศร้า ความเครียด ความพึงพอใจในชีวิต และความ สุข พบว่า ความซึมเศร้าและความเครียดนั้นมีความสัมพันธ์ทางลบกับความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรม ส่วนความพึงพอใจในชีวิตและความสุขกลับมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรม ในการศึกษาเรื่องความรู้สึกดีเชิงอัตวิสัยนั้นสามารถแบ่งออกเป็น การศึกษาถึงความสุข ความพึงพอใจในชีวิต และ อารมณ์ทางบวก ดังนั้นผู้วิจัยจึงคาดว่าความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัยก็น่าจะมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรม ดังที่ตั้งเป็นสมมติฐานข้อที่ 1-9

นอกจากนี้แล้วยังพบงานวิจัยบางเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสมมติฐานข้ออื่นๆ เช่น งานของ Mohr และ Luscri (1995) ได้ศึกษากับนักศึกษาระดับปริญญาตรีชาวออสเตรเลียที่กำลังศึกษาทางสาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ (Social work) และนักศึกษาที่เรียนในสาขาวิชาอื่น จำนวนทั้งสิ้น 139 คน โดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบมาตรวัดความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรม โดยกลุ่มตัวอย่างจะประเมินว่าถ้าพวกเขาเลือกที่จะทำงานทางด้านสังคมสงเคราะห์ คนพวกนี้จะมีระดับคะแนนของมาตรความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมแตกต่างไปจากผู้ที่ไม่เลือกทำงานทางสังคมสงเคราะห์หรือไม่ ผลการวิจัยนั้นพบว่ามีความสัมพันธ์ที่ไม่แตกต่างกัน แต่ข้อค้นพบคือนักศึกษาที่เรียนทางสังคมสงเคราะห์มีความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อเทียบกับนักศึกษาที่กำลังเรียนในสาขาวิชาอื่นๆ

Whatley (1993) ศึกษามาตรความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมว่ามีลักษณะการวัดทางจิตมิติเดียว หรือ เป็นการวัดทางจิตหลายมิติ Whatley ให้นักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 480 คนตอบมาตรวัดความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรม โดยแบ่งเป็นเพศหญิง 240 คน และ เพศชาย 240 คน ผลที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบระบุ ว่า มาตรวัดความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมของ Rublin และ Peplau (1975) ผลที่ได้จากการวิเคราะห์องค์

ประกอบพบว่ามาตรวัดความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมมีลักษณะเป็นการวัดทางจิตหลายมิติมากกว่าจะเป็นการวัดทางจิตมิติเดียวและมีผลกระทบต่อทั้งสองเพศและได้รับผลกระทบจากวัฒนธรรม และยังพบว่ามีความแตกต่างระหว่างเพศระหว่างคะแนนของเพศชายและเพศหญิงจากการวิจัยพบว่า เพศชายมีคะแนนความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมมากกว่าเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ขณะเดียวกันก็มีการวิจัยเป็นจำนวนไม่น้อยที่ระบุว่าไม่มีความแตกต่างระหว่างเพศ ในคะแนนความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมเช่น Hyland และ Dann (1987); Heaven และ Connors (1988) แต่ทั้งนี้ผู้วิจัยมองว่าเป็นความแตกต่างในแต่ละวัฒนธรรมของแต่ละประเทศด้วย สังเกตได้จากงานของ Fumham (1993) จะพบว่า ในประเทศอิสราเอลผู้ชายจะเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมมากกว่าผู้หญิง ในขณะที่ผู้หญิงชาวซิมบับเวมีความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมมากกว่าผู้ชาย และจากงานของ Fumham และ Procter (1989) ได้ระบุว่าผู้ที่มิประสบความสำเร็จเกี่ยวข้องกับความไม่ยุติธรรมมักจะมี ความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมน้อย ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ตั้งสมมติฐานที่เกี่ยวข้องกับความแตกต่างทางเพศ คือ เพศชายมีความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมมากกว่าเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และนิสิตที่เรียนในสาขาวิชาที่ต่างกันมีความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมแตกต่างกัน

วัตถุประสงค์

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมกับความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัย และศึกษาเปรียบเทียบความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมในนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 4 โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะดังนี้

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมกับความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัย โดยแบ่งออกเป็น

1.1) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมทั้ง 3 มิติ กับความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัยในมิติด้านความพึงพอใจในชีวิต

1.2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมทั้ง 3 มิติ กับความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัยในมิติด้านความสุข

1.3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมทั้ง 3 มิติ กับความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัยในมิติด้านอารมณ์ทางบวก

2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศและสาขาวิชาที่นิสิตกำลังศึกษา

คำจำกัดความ

1. ความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรม หมายถึง ความต้องการของคนที่จะเชื่อว่า ตนอาศัยอยู่บนโลกที่มีความยุติธรรม ที่คนดีจะได้รับผลดีและคนเลวจะได้รับผลลัพท์ที่ไม่ดี หรือ คนที่ทำความดีจะได้รับผลตอบแทนในทางที่ดีและคนที่ทำความชั่วจะถูกลงโทษ หรือ อาจกล่าวได้ว่า “บุคคลได้รับในสิ่งที่สมควรจะได้รับ และสมควรได้รับในสิ่งที่ตนได้รับ” คนที่มีความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมจะมีคะแนนความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมสูง
2. ความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัย หมายถึง การประเมินชีวิต ของบุคคลในทางที่ดี มี การระบุถึงความพึงพอใจในชีวิต ความสุข และ อารมณ์ทางบวก (อารมณ์ที่ดี) ผู้ที่มีความรู้สึก ที่ดีเชิงอัตวิสัยจะมีคะแนนความพึงพอใจในชีวิตมาก มีเปอร์เซ็นต์ของความสุขมากกว่า เปอร์เซ็นต์ของความทุกข์ และมีอารมณ์ที่ดีมากกว่าอารมณ์ที่ไม่ดี
3. ความสุข หมายถึง สิ่งที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ การมีความรู้สึกที่ดี เป็นสิ่งที่เป็นจุดมุ่งหมายในชีวิตที่คนแต่ละคนมีความต้องการ
4. ความพึงพอใจในชีวิต หมายถึง ความรู้สึกยินดีต่อการมีชีวิตอยู่ เป็นการที่บุคคล คิดและพิจารณาถึงชีวิตของตนเองโดยเป็นการประเมินลักษณะชีวิตโดยรวมของบุคคล ว่า บุคคลมีความรู้สึกเป็นสุข ยอมรับทั้งความสำเร็จตามความมุ่งหมาย และความล้มเหลวที่ไม่ สามารถทำตามความปรารถนาของตน มีความพอใจกับชีวิตที่ผ่านมา ผู้ที่มีความพึงพอใจใน ชีวิตจะมีความรู้สึกยินดีต่อการมีชีวิตอยู่
5. ความรู้สึกทางบวก หมายถึง การมีอารมณ์ที่ดีมากกว่าอารมณ์ไม่ดี อารมณ์ที่ดี อันเป็นองค์ประกอบของความรู้สึกทางบวกเช่น สนุกสนาน เข้มแข็ง กระตือรือร้น เป็นต้น
6. นิสิตที่เรียนกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ หมายถึง นิสิตที่กำลังศึกษาอยู่ในคณะ ทันตแพทยศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะสัตวแพทยศาสตร์ คณะสหเวชศาสตร์ และ คณะวิศวกรรมศาสตร์
7. นิสิตที่เรียนกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ หมายถึง นิสิตที่กำลังศึกษาอยู่ในคณะ ครุศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี คณะรัฐ ศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ คณะจิตวิทยา (ยังไม่มีนิสิตปีที่ 4 ในระดับปริญญาตรีในปี 2540 เนื่องจากเป็นคณะเปิดใหม่)
8. นิสิตที่กำลังเรียนกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์ หมายถึง นิสิตที่กำลังศึกษาอยู่ใน คณะอักษรศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมกับความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัย ของนิสิตปริญญาตรีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2540 และแยกข้อมูลเพื่อศึกษาเปรียบเทียบความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมกลุ่มในนิสิตจำแนกตามคณะ เพศ และกลุ่มสาขาวิชา

ตัวแปรในการศึกษา

ตามสมมติฐานข้อที่ 1-9

ตัวแปรอิสระ

1) ความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรม สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 มิติ ตามความแตกต่างของการรับรู้การควบคุม

1.1 มิติลักษณะส่วนบุคคล (Personal) เป็นเรื่องของพฤติกรรมที่บุคคลควบคุมในสิ่งแวดล้อมที่ไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องทางสังคม แต่จะเป็นเรื่องเฉพาะตัวบุคคล เรื่องเกี่ยวกับตนเอง เป็นการควบคุมการรับรู้ที่เกี่ยวกับความคาดหวังส่วนบุคคล ในที่นี้คือ บุคคลมีการรับรู้สิ่งแวดล้อมของตนว่ามีความยุติธรรม

1.2 มิติลักษณะระหว่างบุคคล (Interpersonal) เป็นเรื่องของพฤติกรรมที่บุคคลควบคุมในเรื่องอันเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น กล่าวคือ บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นโดยอาจจะเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างคู่และกลุ่ม ในที่นี้คือบุคคลมีการรับรู้สิ่งแวดล้อมในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นหรือกลุ่มย่อยว่าสิ่งแวดล้อมที่เป็นอยู่นั้นมีความยุติธรรม

1.3 มิติลักษณะทางสังคม-การเมือง (Sociopolitical) เป็นเรื่องของพฤติกรรมที่บุคคลเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์หรือสถาบันอันเกี่ยวข้องกับตนในด้าน การเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เป็นการควบคุมการรับรู้เกี่ยวกับความยุติธรรมในสังคม เศรษฐกิจและเหตุการณ์ทางการเมืองและสถาบันต่างๆในสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิกอยู่

ตัวแปรตาม

1) ความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัย ประกอบด้วยการวัด 3 มิติ คือ

1.1 ความสุขโดยรวม

1.2 ความพึงพอใจในชีวิต

1.3 ความรู้สึกทางบวก

ตามสมมติฐานข้อที่ 10-11

ตัวแปรอิสระ

1) กลุ่มสาขาวิชาโดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มสาขาวิชา คือ

- 1.1 วิทยาศาสตร์
- 1.2 สังคมศาสตร์
- 1.3. มนุษยศาสตร์

2) เพศของกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปรตาม

1) ความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรม สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 มิติ ตามความแตกต่างของการรับรู้การควบคุม คือ

- 1.1 มิติลักษณะส่วนบุคคล (Personal)
- 1.2 มิติลักษณะระหว่างบุคคล (Interpersonal)
- 1.3 มิติลักษณะทางสังคม-การเมือง (Soclopolitical)

สมมติฐานการวิจัย

1. ความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมมิติลักษณะส่วนบุคคลมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัยในมิติด้านความพึงพอใจในชีวิต
2. ความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมมิติลักษณะส่วนบุคคลมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัยในมิติด้านความสุข
3. ความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมมิติลักษณะส่วนบุคคลมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัยในมิติด้านอารมณ์ทางบวก
4. ความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมมิติลักษณะระหว่างบุคคลมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัยในมิติด้านความพึงพอใจในชีวิต

5. ความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมมีลักษณะระหว่างบุคคลมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัยในมิติด้านความสุข
6. ความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมมีลักษณะระหว่างบุคคลมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัยในมิติด้านอารมณ์ทางบวก
7. ความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมมีลักษณะทางสังคม-การเมืองมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัยในมิติด้านความพึงพอใจในชีวิต
8. ความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมมีลักษณะทางสังคม-การเมืองมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัยในมิติด้านความสุข
9. ความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมมีลักษณะทางสังคม-การเมืองมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัยในมิติด้านอารมณ์ทางบวก
10. นิสิตที่กำลังศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และมนุษยศาสตร์มีความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมมากกว่านิสิตที่กำลังศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์
11. เพศชายมีความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมมากกว่าเพศหญิง

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ โดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม 1 ชุด ภายในแบบสอบถามจะแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ส่วนแรกเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนที่สองเป็นมาตรวัดความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรม ส่วนที่สามใช้วัดความรู้สึกที่ดีเชิงอัตวิสัย เพื่อไม่ให้เกิดผลลำเอียงจากการเรียงรูปแบบคำถามก่อน-หลัง (Order effect) แบบสอบถามจึงต้องแบ่งออกเป็น 2 ชุด มีการเรียงมาตรในส่วนที่สองและส่วนที่สามสลับกันไป และเป็นการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อศึกษาถึงความแตกต่างในความเชื่อว่าโลกนี้มีความยุติธรรมในนิสิตชั้นปีที่ 4 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แยกตามคณะ สาขาวิชา และเพศ